

192

Hvem blåser i hornet?

**Utforskende søk etter musikk og informasjon i
strømmetjenester og på nett**

Innhold

Innledning.....	2
Metode.....	3
Data	3
Informantene.....	3
Teori.....	4
Musikkmetadata.....	4
Om informasjonsbehov	7
Informasjonsbehov og søkeprosessen	8
Typer brukere av musikkmetadata.....	11
Digital tilgjengelighet av musikk i biblioteket.....	12
Musikkstrømming.....	17
Metadata i strømmetjenestene.....	18
Musikkhylla.no	21
Analyse	22
Katalogisering av musikkdokument.....	22
Utforskende søk i bibliotek og i strømmetjenestene	25
Vebbkilder for informasjon og metadata om musikk	31
Konklusjon	35
Oppsummering.....	38
Litteraturliste.....	41

Innledning

Når man blir interessert i et stykke musikk ønsker man gjerne å finne ut mer. Man ønsker å vite hvem som opptrer på innspillingen, hvilke instrument de spiller, hvem har stått for opptaket, hvor har det blitt innspilt. En kan bli interessert i å vite mer om artisten eller musikkgruppen, utforske diskografien og historien deres, hvilke utgivelser har de, hva er høydepunktene og hva er lavpunktene. Eller en ønsker å vite hvilke andre kontekster en bestemt musiker har opptrådt i. Kanskje er man nysgjerrig på hvilke fysiske format en plate finnes på. Men det viktigste er fortsatt å høre musikken. Å lytte til musikk gjennom vebben har blitt den vanligste måten å lytte til musikk på i 2017. Ved å abonnere på en strømmetjeneste får man øyeblikkelig tilgang til så godt som alt som noensinne har blitt innspilt. Her fins mange forskjellige metoder og tjenester for avspilling av musikk. Felles for alle disse er at det dreier som om digitale lydfile. Særlig yngre brukere er godt representert hos strømmetjenestene. Betalt abonnement til en strømmetjeneste står for så mye som 71% av musikk strømmet fra nett av personer mellom 16-24 år (IFPI, 2016).

En fellesnevner for alle strømmetjenestene er at de er velegnet til raskt å finne de artistene eller sangene brukeren ønsker å høre. Strømmetjenestene er derimot ikke godt egnet om en ønsker å utforske og lære mer om en bestemt artist eller musikkutgivelse. De to mest populære strømmetjenestene i Norge er Spotify og Tidal, disse to tjenestene gir ikke informasjon om album eller spor utover hovedutøvere, tittel og varighet. Man får ved album opplyst årstallet, men det er ikke gitt om dette er året for originalutgivelsen eller en gjenutgivelse. Utover dette finner man ingen informasjon om instrument, besetning eller andre ansvarsangivelser som produksjon eller komposisjon. Dette er gjerne informasjon som følger med i tekstbilag ved fysiske utgivelser. Informasjonen som tidligere var å finne på det fysiske objektet er ikke blitt overført til de to tjenestene Spotify og Tidal. Her må informasjonen hentes utenfor tjenestenes grensesnitt.

En tredje strømmetjeneste som er tilgjengelig i mange bibliotek er Naxos Music Library, denne er ikke like populær som de to førstnevnte og konsentrer seg hovedsakelig om klassisk musikk. Til forskjell fra Spotify og Tidal ligger deres metadata og informasjon nærmere bibliotekets katalog.

Slik som bibliotekatalogene er bygd er mer avanserte søkeforespørsler mulig enn bare å søke etter navn eller tittel. Strømmetjenester er populære for konsumpsjon av musikk men gir ikke utfyllende informasjon om musikkutgivelsene eller muligheter

til å utføre avanserte søk. Strømmetjenestene inneholder minimalt med informasjon om medvirkende og ansvarshavende ved en musikkutgivelse. Dette er problematisk når og om disse tjenestene skal gjøres tilgjengelig fra bibliotek til deres lånere. Søk etter informasjon og pregnante søketermer må utføres utenfor strømmetjenestene. Slutningen min er derfor at strømmetjenestenes søk er mest egnet for bestemte søk og at brukere må hente informasjon om musikkutgivelsene fra eksterne kilder.

I denne oppgaven skal jeg utforske påstanden om strømmetjenestenes manglende metadata og mangel på søkeinnganger sett fra musikkbibliotekarenes perspektiv, og hvordan de vurderer strømmetjenestenes metadata. Videre skal jeg redegjøre for hvilke kilder bibliotekarene bruker for å finne informasjon og musikkmetadata.

Metode

Som kilde for bibliotekarenes håndtering av utforskende søk etter metadata og informasjon knyttet til musikk i strømmetjenester og på nett, valgte jeg å utføre en kvalitativ undersøkelse der jeg samlet inn data gjennom intervju. Jeg skal her redegjøre for mitt valg av metode og hvorfor jeg mener dette egnet seg best til å svare min problemstilling. Om metode baserte jeg meg på boken *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* av Asbjørn Johannessen, Per Arne Tufte og Line Christoffersen.

For selve intervjuet valgte jeg en semistrukturert form. Dette gav meg et fast utgangspunkt for intervjuet samtidig som det gav meg fleksibilitet til å respondere på uforutsette moment som alltid dukker opp under samhandling med mennesker. Et kvalitativt intervju vil gi informanten mer rom til å uttrykke sine erfaringer og holdninger enn et strukturert spørreskjema. Dette gir forskeren et unikt innblikk i hvordan informanten selv opplever likheter og forskjeller i sitt arbeid (Johannessen, Christoffersen, & Tufte, 2010, p. 137). En annen sentral faktor for mitt valg av intervju er at jeg selv ikke visste svarene på spørsmålene jeg ønsket å stille. Det var derfor ikke mulig for meg å utforme et prekoordinert spørreskjema.

Data

Informantene

For utvalg av kandidater var det nødvendig å finne personer som jobber som musikkbibliotekarer. Disse har kompetanse om registrering og bruk av metadata for musikkdokument. Gjennom bibliotekararbeidet har de erfaring i å bruke denne metadataen og

i å oversette disse for lånerne gjennom veiledning, hjelp med søk og med å nøste opp lånerens informasjonsbehov.

Om et bibliotek tilbyr lånere tilgang til strømmetjenester må bibliotekarene forstå og kunne bruke søk og metadata slik den er i disse tjenestene. Jeg vil vite hvilke refleksjoner de har gjort om dette og begrensinger og muligheter ved strømming av musikk. Jeg antok også at musikkbibliotekarene også privat vil være opptatt av gode metadata og søkeinnganger, og ville kunne trekke på erfaringer fra personlig bruk.

Analyse av metadata knyttet til digitalt tilgjengelig musikk er gjort på bakgrunn av data samlet inn gjennom kvalitative intervju. Intervjuene ble tatt opp og transkribert i etterkant. Datagrunnlaget bygger på intervju gjort med fire musikkbibliotekarer. Av disse jobber to av dem i musikkavdelingen ved folkebibliotek, en jobber i et fagbibliotek knyttet til musikkutdanning på universitetsnivå, og den fjerde jobber på biblioteket ved en musikkhøgskole.

Av bibliotekarene jeg snakket med var tre utdannet som bibliotekarer ved det som tidligere var Statens Bibliotekhøgskole. De hadde musikk som valgfag fra bibliotekutdannelsen eller musikkvitenskap som mellomfag. En hadde bakgrunn som profesjonell musiker uten å ha formell utdanning som bibliotekar. Gjennom bakgrunn og utdanning har de bredt med kunnskap innen musikk. De hadde alle personlig interesse av musikk og bruker informasjon knyttet til musikk og gjenfinning av musikkutgivelser også privat.

Teori

Musikkmetadata

God indeksering og presis metadata er viktig for gjenfinning av bestemte dokument, både i fysiske samlinger og i digitale databaser. Metadata kan defineres som de søkbare termene som er registrert ved et dokument. Metadata skal beskrive attributter knyttet til dokument, som gir brukeren kunnskap om innhold, form og plassering av dokumentet (Chowdhury, 2010, p. 62).

Registrering av metadata følger etablerte standarder for å gi konsistens i dataen og forutsigbarhet ved bruk. Standarden som følges av folke- og fagbibliotek i Norge er Anglo-American Cataloguing Rules, andre utgave (AACR2). Lydopptak blir her definert som opptak av lyd lagret på et medium som, lydplater, lydbånd, pianorull og lydopptak på filmbånd (som ikke ledsager bildet).

Hovedkilden for data om et lydopptak blir i paragraf 6.0B1 slått fast å være tekst eller etikett som er å finne på det fysiske objektet. I andre rekke kommer informasjon som kan hentes fra tekstbilag og emballasje som medfølger objektet (Spangen (overs.), 2007, p. 154). Hovedopplysningene som skal registreres er tittel og angivelse av ansvarshavende, utgave, utgiver, distributør, fysisk beskrivelse, serie og notater med øvrig informasjon om form eller besetning som burde være søkeinn ganger. Metadataen bygger dermed på informasjonen som artist eller utgiver selv har valgt å opplyse om på omslag eller i bilag. Dette kan by på utfordringer fordi mengden og nøyaktigheten av denne informasjonen kan variere. Spesielt innen pop- og rockfeltet kan det være lite tekstlig informasjon på det fysiske objektet.

Ansvarshavende og tittel for musikkutgivelsen eller lydopptaket er det primære søkeord og ordningsord for dokumentets katalogpost. Hvem som indekseres som ansvarshavende i et musikkopptak følger to forskjellige praksiser, en for klassisk og en for andre musikkformer. Dette blir tydelig forklart i paragraf 6.1F1. Hvis personen(e) eller gruppen som angis i hovedkilden, "har bidratt med mer enn å fremføre, foredra eller tolke verket" vil disse bli angitt som ansvarlige for verket, "men hvis medvirkningen innskrenker seg til en fremførelse eller tolkning", vil opplysningene om personen(e) føres inn som note (Spangen (overs.), 2007, p. 157). Forklaringen for dette er at klassiske verk skal ordnes etter komponisten av musikkstykket, mens utøverne, om ansett som viktige, skal registreres for seg i notefeltet.

Registrering av verktittel innen klassisk musikk er også mer utførlig enn tilfellet i populærmusikk. Her registreres opptakene med musikkstykkenes fulle tittel hvor man ofte får oppgitt toneart og instrumentering i verket, såfremt denne informasjonen fremkommer i tittel eller parallelltittel. Informasjon om besetning og instrument kan også noteres innen øvrige musikk sjangere, men her registreres det i notat-feltet og er ikke alltid søkbart. Om denne informasjonen er registrert er også avhengig av hvorvidt informasjonen er oppgitt på musikkopptakets etikett eller emballasje. Jmført paragrafene 6.7B1, om informasjon av besetning ikke fremgår fra resten av beskrivelsen (Spangen (overs.), 2007, p. 165).

Hvor plasseres digitalt strømmet musikk i denne sammenhengen? Musikkstrømming må etter AACR2 plasseres under Elektroniske Ressurser, som her er digital data. Her skilles det mellom direkte tilgang, gjennom et fysisk lagringsmedium og fjern tilgang over et nettverk hvor man ikke har mulighet til å håndtere et fysisk lagringsmedium. Digitale lydfiler og album er (så godt som) alltid registrert med metadata om navn og titler. Her er det ikke et fysisk objekt som musikken er lagret på, dermed er det heller ikke etter katalogiseringsreglene

noen gyldig kilde for metadata. I utgangspunktet er metadata knyttet til digitalmusikk den data som utgiver har valgt å registrere ved filene, eller den informasjonen strømmetjenesten tilbyr.

For elektroniske ressurser tilgjengelig gjennom fjerntilgang er hovedkilde for opplysninger ressursens synlige presentasjon, som i vårt perspektiv må bli den informasjonen vi kan se og lese i strømmetjenestenes brukergrensesnitt. Paragraf 9.0B1 avslutter med at "hvis de nødvendige opplysningene ikke kan skaffes fra hovedkilden eller kildene nevnt ovenfor", kan de hentes fra andre publiserte beskrivelser av filen (Spangen (overs.), 2007, p. 211).

Registreringen av musikkmetadata har i norske bibliotek fulgt forskjellige utgaver av MARC-formatet med lokale tilpasninger. MARC er en standard for bibliografisk data i maskinleselig form. Marc har sitt opphav i katalogkortene som den gang ble tilpasset lagring og søk i datamaskin. Søkemulighetene i bibliotekets katalog har bygget på metadata slik den har vært registrert etter MARC-formatets standard. Feltkodene brukt i MARC avgjør søkeinn ganger som kan gis katalogposten. Disse søkeinn gangene er artist eller gruppenavn, tittel på utgivelsen, titler på utgivelsens enkelt spor, årstall for utgivelsen og musikkens sjanger.

Typen metadata vi har sett på er bibliografiske, det er tekst og termer. De gir ikke beskrivelse av musikkens form eller type. Sjangerbetegnelse er det nærmeste en abstrakt beskrivelse i tekst av musikkens innhold. Når vi ser på bibliotekets katalog og strømmetjenestene er det den bibliografiske metadataen som utgjør søkeinn gangene. Digitale databaser og kataloger gir mulighet til mer detaljert metadata ved musikk enn kun bibliografisk informasjon. Digital teknologi gjør det mulig å indeksere musikk basert på lydens akustiske egenskaper. Dette kan være metadata som beskriver klangfarge, harmonikk og tempo som en mulighet for søk i selv musikkinnholdet. Det er også tekst knyttet til musikken, som sangtekst og grafisk notasjon av musikkens strukturelle innhold. Chowdhury skiller mellom to typer system for musikk gjenfinning. Det er analytiske system som fokuserer på indeksering og gjenfinning gjennom musikkens fasetter. Lokaliserende system konsentrerer seg om gjenfinning av musikalske verk gjennom klanglige og harmoniske egenskaper ved musikken (Chowdhury, 2010, p. 348).

Om informasjonsbehov

Informasjonsbehovet er et relativt konstant behov for mennesker. Stadig konfronteres man med ting man ikke vet hvordan virker eller hendelser man ikke forstår. Et informasjonsbehov kan vedvare over lengere tid, det kan være at man ikke har tid eller energien til å løse behovet. Ofte kan det være at man mangler kunnskapen om hvordan behovet skal løses, men behovet kan også være ubevisst. Informasjonsbehovet kan dermed utgjøre en langvarig prosess, fra behovet oppstår, til det bevisstgjøres, til behovet kan uttrykkes forståelig.

Informasjonsbehovet blir av R. S. Taylor, i *Question-Negotiation and Information Seeking in Libraries* (2015), delt i 4 nivå eller stadier, fra den ubevisste formingen av et informasjonsbehov, til det andre nivået der søkeren er seg bevisst et behov men ute av stand til å definere det. I det tredje nivået kan søkeren beskrive området for usikkerheten og formulere et informasjonsbehov i konkrete termer. Til slutt, i det fjerde nivået vil informasjonsbehovet måtte inngå kompromiss med søkerens indre begrensninger, som kapasitet og energi, og eksterne begrensninger som søkerens mulighet til å forstå og interagere med søkesystem eller tilgjengelighet av informasjon (Chowdhury, 2010, p. 227).

Et informasjonsbehov krever bevisst handling for å besvares. Denne prosessen har blitt illustrert av en rekke modeller innen feltet *Human Information Behaviour*. Disse tar for seg konteksten person og informasjon inngår i, årsaker til og konsekvenser av de ulike aktivitetene og stadiene som søkeren gjennomgår. Informasjonssøkeprosessen deles i 7-steg i modellen utarbeidet av David Ellis. Med disse sju stegene prøver Ellis å beskrive de forskjellige oppgavene knyttet til brukerens informasjonsbehov. De beskriver forskjellige formål brukeren har for å søke informasjon og atferd brukeren utviser underveis i søkeprosessen. Ellis modell utgjør som følger:

- *Starting*, er begynnelsen av en informasjonssøkeprosess. Søkeren kan rådføre seg med kolleger.
- *Chaining*, er å følge spor, som referansene i allerede kjente dokument.
- *Browsing*, utgjør et ubestemt eller halvstrukturert søk etter informasjon, gjerne i generelle emner.
- *Differentiation*, er vurderingen av funnet informasjon.
- *Monitoring*, er å følge med i nyheter innen personlige interessefelt.
- *Extracting*, er utvalget av relevant informasjon fra kildene.
- *Verifying*, utgjør å vurdere informasjonens pålitelighet.

- Ending, utførelsen av et endelig søk som slutfører prosessen. (Chowdhury, 2010, p. 254)

Stegene følges ikke i en bestemt rekkefølge og kan gjentas innen en og samme søkeprosess. Hver for seg beskriver disse stegene mange av situasjonene en musikkinteressert person går igjennom for å oppdage musikk som kan være av interesse. Modellen er i så måte relevant når jeg senere skal forsøke å definere hvilken metadata og informasjon som er nødvendig for å presist formulere informasjonsbehov innen musikkfeltet.

Informasjonsbehov og søkeprosessen

Jeg skal ikke prøve å forklare hvorfor en person blir interessert i noe, men plutselig er det ting man lurer på. Et informasjonsbehov kan være å få skaffet seg tilgang til en bestemt musikkutgivelse laget av en bestemt artist. Andre typer informasjonsbehov knyttet til musikk kan være å søke etter musikk som er ny for søkeren, med utgangspunkt i musikalske egenskaper som stilart eller instrumentering. Eller en kan ønske å lære om musikk fra andre kontinenter, hvordan er deres folkemusikk eller har de egne tolkninger av vestlige sjangere? Det kan også være at man hører en lyd eller klang man ikke har lagt merke til før og ønsker finne ut hva for et instrument som brukes.

Ofte begynner søkeprosessen med utgangspunkt i noe brukeren kjenner. La oss si at dette bandet hadde en sang jeg husker, men jeg må finne ut hvilket album den er gitt ut på. I strømmetjenestene kan det også hende at artisten har veldig mange samleplater og jeg er ute etter en bestemt sang jeg husker, men innspillingen som er tilgjengelig på disse albumene er ikke den innspillingen jeg leter etter.

Innen Dervins *Sense-making approach* utløses informasjonsbehovet av et gap i en persons kunnskapsfelt. Søkeren gjennomgår hos Dervin forskjellige stadier for å bygge kunnskap om verden rundt seg. Samlet utgjør disse stadiene en søkeprosess fra mer overordnede til presise informasjonsbehov. Gapet står mellom kunnskap vi identifiserer at vi har innen en gitt kontekst på en side og kunnskap vi mangler på den andre siden. Søkeprosessen forklares av Dervin som en bro som bygges over dette gapet (Chowdhury, 2010, p. 254).

Søkeprosessen innledes med å avgjøre hvor og hva som kan svare informasjonsbehovet. Det utforskende og det uttømmende søket utgjør den utforskende fasen av søkeprosessen. Denne fasen sammenlignes med bærplukking i en kjent modellen laget av Marcia Bates i 1989 for å illustrere søkerens oppførsel under søkeprosessen. *Berry picking-*

modellen beskriver at søkeren beveger seg utfra sitt utgangspunkt, det innledende søket, og plukker opp biter av informasjon (bær) på veien og at disse i sin tur påvirker informasjonsbehovet og leder til nye formuleringer av søkeordet. Søkerens informasjonsbehov blir påvirket av informasjonen de finner underveis og dette hjelper å klargjøre hvilken informasjon som trengs og hvilken informasjon som er tilgjengelig fra systemet som søkes i (Rosenfeld, Morville, & Arango, 2015, p. 47).

Det utforskende søket kan lete fram et bestemt musikkdokument i biblioteket og dermed lede over i et bestemt søk. Når du vet navn på artist og album som du ønsker å finne kan du formulere et presist søk der dokumentet som søkes etter vil gi treff om dokumentet er i samlingen. Relativt lite tid må brukes på å vurdere trefflisten (Marchionini, 2006, p. 42).

Denne typen informasjonssøk er «information lookup» som er søk etter dokument du vet at finnes. Dette inkluderer oppgaver som fakta gjenfinning og kan tilfredsstilles av konsise biter med informasjon. Dette kan være tall fra datamateriale, datoer, navn, navn på filer eller navn på nettsider (Baeza-Yates & Ribeiro-Neto, 2011, p. 22). Dette kan også være gjenfinning av dokument eller lokalisering av en bok på hylla. I bibliotek- og informasjonsvitenskap er «known-item seeking» et vanlig begrep å benytte for «information lookup». Disse to begrepene betyr i min vurdering det samme. Begge begrep brukes om søk etter et dokument du vet er i samlingen, eller et bestemt dokument du vet finnes, men ikke vet om er en del av en spesifikk samling. For enkelthet skyld velger jeg å oversette og bruke begge disse to begrepene som bestemt søk.

Søk av typen «exploratory search» er søk etter dokument som burde finnes. Jeg har oversatt dette med utforskende søk. Her vil søkeren være ute etter informasjon og kunnskap om et emne. Søket skal gi oversikt over hvilke dokumenter som er tilgjengelig og hvilke termer som brukes om emnet (Rosenfeld et al., 2015, p. 40). Det utforskende søket forklares nærmere i artikkelen *Exploratory Search* av Gary Marchionini. Utforskende søk svarer til behovet for å lære (learning tasks) om et emne på et grunnleggende plan som følges av en undersøkende fase (investigating tasks) der brukeren må forstå informasjonen i en større sammenheng.

Under et innledende søk har søkeren gjerne et læringsbehov. Søkeren er ikke ute etter et bestemt dokument, men kunnskap innen et emne. Dette innebærer å utføre flere søk, med forskjellige søkeformuleringer. Tid må brukes på å undersøke flere av treffene som søket gir. Søkeren må finne biter av informasjon som kan settes sammen til en bedre forståelse av emnet. Det undersøkende behovet er mer omfattende og er en prosess som pågår over tid. Her

kan samme søk gjentas flere ganger over en lengere periode og i gjentatte søkeprosesser. Søkeren trenger en rekke dokumenter som hver for seg gir informasjon som sammen danner et større helhetsbilde snarere enn et bestemt dokument (Marchionini, 2006, p. 43).

Den tredje typen informasjonssøk er uttømmende søk (exhaustive research). Her ønsker brukeren å finne all informasjon og dokumenter som er tilgjengelig innen et emne. Å oppfylle dette behovet er tidkrevende og innebærer å søke i alle kilder som er tilgjengelig. Det er ikke nødvendigvis «et riktig svar» brukeren er ute etter, men kunnskap innen et emne (Rosenfeld et al., 2015, p. 45).

Å danne seg en komplett oversikt over alle dokument og utgivelser knyttet til en artist kan være omfattende og krever gjerne at det søkes i flere kilder, samt å kryssjekke samtlige opplysninger.

Det utforskende og uttømmende søket kan samsvare med stadiene i Ellis sin modell for informasjonssøk, som jeg beskrev innledningsvis. Disse beskriver typer av informasjonsbehov der svaret ikke er et bestemt dokument i seg selv, men snarere informasjon uavhengig av enkelt verk. Det siste stadiet i Ellis sin modell vil da samsvare med bestemt søk, der et eller en serie spesifikke søk utføres. Søkeren har på dette stadiet identifisert en eller flere bestemte utgivelser og kan formulere presise søk for å finne disse innen en database eller samling.

Søkeprosessen foregår i en samhandling mellom system og bruker. Her må søk og informasjonsbehov kanskje inngå et kompromiss med interne eller eksterne begrensninger. Det fjerde stadiet i Taylors modell av informasjonssøket fokuserer på hvordan søkeord må formaliseres etter den standarden et system bruker. Brukerens informasjonsbehov må oversettes til systemets språk (Taylor, 2015, p. 255). En ekstern faktor kan også være at man ikke har tilgang til system eller kanaler som kan svare til informasjonsbehovet. Det kan også være at brukeren mangler kunnskapen til å bruke kanalene der informasjonen finnes, behovet avløses av et nytt informasjonsbehov som må løses på veien. Hindringer i systemet kan da være en intern begrensning for brukeren. De interne begrensningene beskriver også gjerne personen som søker sine evner og personlighet. Et informasjonsbehov kan vise seg å være for komplisert og omfattende til at man har muligheten eller energien til å kunne svare det.

Felles for alle systemene som registrer informasjon om musikkutgivelser, bibliotek katalogen, strømmetjenestene, online-leksikon og musikkdatabaser, er at alle har sin egen struktur og logikk som brukeren må bli kjent med for å kunne benytte seg av tjenestene.

Man kan si at brukeren må bli kjent med systemets «språk» i møte med et nytt søkegrensesnitt og database. Dette er en orienteringsprosess og beskrives heller som navigasjon enn søk.

“The terms navigation and browsing are used somewhat interchangeably to refer to a strategy in which the searcher looks at an information structure, and moves among views of the available information, in sequence of scan and select operations.” (Baeza-Yates & Ribeiro-Neto, 2011, p. 24)

Med dette menes at det trengs et overblikk over en database eller søketjeneste for å kunne gi en forventing om hvilken type informasjon den inneholder og hvordan denne informasjonen skal hentes ut. Prosessen startes med overordnede og generelle søketermer for å se hva det gir treff i. Hva slags dokumenter er det og hvilken sammenheng har de med søketermene? Dette er gjerne en type «bærplukking», en finner relevant informasjon underveis og bruker treffene til stadig å omformulere søket. Søkeren orienterer seg i hvilken informasjon som finnes i systemet og hvilke dokument som kan svare til informasjonsbehovet. Søkeprosessen begynner med et utfyllende og unøyaktig søk for å orientere seg mot mer presise søk. Dette kan også spores i søkelogger der man finner at opptil 52% av søkeordene består av modifiserte søk som brukeren har omformulert fra søk gjort tidligere i søkeprosessen (Baeza-Yates & Ribeiro-Neto, 2011, p. 23). Disse prosessene utgjør en brukers søkestrategier og spenner seg fra enkle til avanserte teknikker som svarer til det samme spennet av informasjonsbehov. Forhåndskunnskaper til emnet som søkes i er avgjørende for kompleksiteten av informasjonsbehov.

[Typer brukere av musikkmetadata](#)

Før jeg går videre må jeg beskrive og gruppere personene som søker etter musikkinformasjon. To begrep jeg kommer til å benytte meg av i denne oppgaven er allmenne- og ekspertbrukere. Denne differensieringen baserer jeg på kapitlet om brukere i Nicola Orias *Music Retrieval*. Her defineres tre ulike brukertyper, "Casual Users, Professional users, Music theorists, musicologists and musicians". «Casual users» er det jeg velger å kalle allmenne brukere. Dette begrepet omfavner de fleste lånere og er alle de personer som er brukere av musikk digitalt og fysisk. Felles i denne gruppen er at de ikke nødvendigvis har musikalsk trening eller inngående kjennskap til musikkterminologi. De er derfor kanskje ikke i stand til å forklare sine preferanser selv om de ofte har en intuitiv forståelse av hvilken musikk de liker og ikke. "Users of this kind do not necessarily know about most of the music dimensions and

thus are not able to describe precisely and effectively their information needs" (Orio, 2006, p. 30).

Den andre typen brukere, «professional users» velger jeg å se bort fra. Disse brukerne benytter musikken heller som verktøy, "access music collections because of their professional activity" (Orio, 2006, p. 34). Det er her snakk om søk etter musikk for bruk i andre produkt, som radioprogram, reklame eller film. Musikken brukes her instrumentelt for å skape stemning og vekke assosiasjoner. Dette bruksområdet er ikke knyttet til rekreasjonsbruk, studiebruk eller ønske om informasjon knyttet til kunnskap om musikk. Jeg anser ikke dette bruksområde som relevant for min oppgave da jeg hovedsakelig ser på metadata i musikk fra bibliotekets perspektiv.

Brukergruppen, *Music theorists, musicologists and musicians* velger jeg å oversette og samle under begrepet ekspertbrukere. Dette sammenfatter forskere med sitt studiefelt innen musikk, musikkklærere og musikere. Denne brukergruppen har musikalsk utdanning og forstår fagterminologien innen sine felt. De har et større behov for informasjon knyttet til verk og artister. Metadata som bruker fagets terminologi er særlig viktig for ekspertbrukerne som kan bruke spesifikke termer for å beskrive sine informasjonsbehov. Denne brukergruppen omfavner flere bruksområder for musikk enn rekreasjonsbruk. Disse brukerne trenger informasjon til utøvende bruk og/eller i forsknings øyemed. For eksempel kan en musiker være ute etter et bestemt arrangement av et stykke for en gitt instrumentsammensetning som gjør det nødvendig å kunne indentifisere et bestemt musikkopptak (Orio, 2006, p. 36).

Musikkbibliotekarene er også en type brukere som plasseres i ekspertgruppen. Disse må gjennom sitt yrke ha kjennskapen til musikkfeltets historie, teori og fagbegrep knyttet til komponering og utøvelse av musikk. Gjenfinningsoppgavene en musikkbibliotekar står ovenfor dekker alle aspektene av musikkfeltets dimensjoner (Ochs, 1976). Katalogisering av musikk utgjør også, som nevnt, en egen praksis som krever spesiell kompetanse av bibliotekaren.

Digital tilgjengelighet av musikk i biblioteket

Strømming er i dag det dominerende medium for musikkforbruk i Norge. Biblioteket må følge med i den teknologiske utviklingen og folks endrende forbruksvaner. Hvordan følger bibliotekets musikktilbud den nye hverdagen og hvilke planer er det om strømming av musikk i biblioteket?

Pr. i dag er det ingen planer om å utvikle en egen tjeneste for digitalt utlån av musikk fra biblioteket. Tiltak for slik utvikling ble lagt i skuffen i 2012. I Kulturløftet 2, lagt fram i 2009 (Hverven & Thelle, 2009), stod det skrevet: "Det skal etableres en digital innkjøpsordning som gjør musikk tilgjengelig via bibliotekene" (Prop. 1 S (2011-2012), 2012, p. 12). Allerede i 2011 lot det være klart at det var urealistisk å tenke at alle folkebibliotek skal kunne gi sine lånere tilgang til strømmetjenester. Som for eksempel i denne artikkelen fra Ballade.no:

"WiMP er norsk og de har mer norsk innhold enn Spotify, men det vil være veldig urealistisk om staten eller norske kommuner skal gi en del mennesker tilgang til WiMP gjennom lånekortet på biblioteket. Dessuten tror jeg at man har kommet så langt i dag at de fleste som er nysgjerrige på musikk betaler sin hundrelapp i tillegg til at de kjøper filer, mens mange stapper CD-platene sine inn i datamaskinen og så har de tilgang til sin egen musikk..." (Johansen, 2011a)

Det følgende året kom de ansvarlige for Kulturløftet til den samme vurderingen. Kulturløftet 2 sin ordlyd om en digital innkjøpsordning for musikk blir ikke vurdert som hensiktsmessig på det værende tidspunktet:

"Tilbudet av digitale musikktenester som gjør musikk enkelt tilgjengelig for publikum utvikles stadig og er i kontinuerlig endring. Overgangen til salg av digitale tjenester har konsekvenser for all produksjon og formidling av musikk. Departementet har i samråd med bransjeorganisasjonene, FONO og IFPI, derfor kommet til at det ikke er behov for å igangsette en prøveordning med digital formidling av musikk i bibliotekene nå. Midler som tidligere har vært satt av til dette vil gå inn i den nye tilskuddsordningen for innspilling/utgivelse av musikk." (Prop. 1 S (2011-2012), 2012, p. 93)

Resultatet av dette var at ingen satsning på digitalt utlån av musikk i biblioteket har blitt foretatt på lik linje med satsningen gjort på e-bøker. Endringen som ble foretatt for å tilpasse kulturpolitikken digital distribusjon var at innkjøpsordningen for musikk ble avvirket i 2011 og omgjort til *Produksjonsstøtte for utgivelse av musikk*. Dette har gjort musikktilbudet svakere ved mindre bibliotek, der flere har sluttet å ha cd-er i sin samling. En av musikkbibliotekarene jeg snakket med mener at dette er fordi kulturfondmusikken var en kuratert samling som inneholdt det beste av norsk musikk utgitt det året. Når denne ordningen falt bort, hadde ikke mindre bibliotek kapasiteten til å følge med i og plukke ut nye musikkutgivelser. De har derfor valgt å kutte musikk fra sin samling snarere enn at tilbudet skal bli dårligere da samlingen ikke lenger blir fornyet (Informant C).

Tapet av et kuratert utvalg innen ny norsk musikk nevnes også av Siren Steen som sier at kulturdepartementet i omleggingen til produksjonsstøtteordningen ikke nevner noe om formidling og at denne oppgaven dermed må være overført til bransjen selv. Det er vanskelig for mindre folkebibliotek å følge med i og gjøre utvalg i nye norske musikkutgivelser. "Norsk musikk er et felt det er vanskelig å orientere seg, utbudet er enormt" (Steen, 2012, p. 38). Dermed vil enkelte lånere ved små bibliotek stå uten mulighet til å følge med på norske musikkutgivelser.

Tidligere leder i Norsk musikkbibliotekforening Frida Røsand, trekker fram i et innlegg på ballade.no den 30.9.2015, *Hvor ble det av musikken?*, at nasjonalbibliotekets strategi 2015-2018 ikke konkret nevner musikk og savner et uttalt mål for utvikling av digital formidling for norsk musikk (Røsand, 2015).

Nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre sier i tilsvaret til dette, 16.11.2015, *Visjoner for norsk musikkarv*: "Nasjonalbiblioteket vil i løpet av kommende strategiperiode jobbe både for å øke tilfanget av digitalt tilgjengelig musikk i Norge, og for å gi tilgang til musikk via norske bibliotek" (Sira Myhre, 2015). Dette kan tolkes ditt hen at musikk ikke prioriteres nå i første omgang. Dette støttes av følgende setning "Store deler av den eldre norske musikken som i dag finnes i tjenester som Spotify og Tidal, er der som et resultat av Nasjonalbibliotekets digitalisering av masterbånd fra mange norske plateselskap". Musikken er tilgjengelig på digitale plattformer for de som er interessert. En egen løsning for formidling og gjenfinning av dette materialet kan vente på seg. Nesten all norsk musikk er per i dag tilgjengelig gjennom bibliotekene, men på forskjellige måter, både fysisk og digitalt. Utfordringen for låner og bibliotekarer i dag er hvordan finne de rette søkeord og kunnskap om andre egnede kilder for kvalitetssikret informasjon om musikkutgivelser.

Debatten mellom Røsand og Sira Myhre fortsetter i et innlegg til fra Røsand, med tittelen *-Sånn kan vi ikke ha det i bibliotekene*, fra 4.3.2016, der hun ber om et mer detaljert innblikk i nasjonalbibliotekets planer for tilgjengeliggjøring av musikk enn det som var i Sira Myhres svar. Her trekker hun fram at Nasjonalbiblioteket har gjort en rekke historiske og sjeldne musikkopptak tilgjengelige digitalt gjennom strømmetjenester og at dette er bra. Problemet med denne løsningen, slik Røsand trekker fram, er at metadataen her ikke er opp til bibliotekets standard. Slik Spotify og Tidal er bygget i dag mangler det koblinger og søkeinnganger på musikkutgivelsene. For eksempel er hovedutøver det eneste søkbare navnet knyttet til en utgivelse. De andre involverte personene knyttet til utgivelsen er ikke søkbare. Informasjonen knyttet til musikkutgivelsen er ikke knyttet til selve musikken (Røsand, 2016).

Røsand spør om norske bibliotek ikke heller kan få tilgang til utgivelsene nasjonalbiblioteket har digitalisert direkte fra dem med kvalitetssikret metadata. Fremfor å kun ha tilgang til disse opptakene gjennom kommersielle strømmetjenester, siden disse per i dag ikke oppfyller kravet om "bibliografiske data i god kvalitet" (Kulturdepartementet, 2015a, p. 31).

Røsand fikk ikke noe svar fra Sira Myhre, men Nasjonalbibliotekets seksjonsleder for musikk Richard Gjems gav svar til Røsands innlegg. Han skrev at Nasjonalbiblioteket "ikke synes de kommersielle strømmetjenestenes diskografiske data i dag oppfyller behovet for presis gjenfinning og formidling av innspilt norsk musikk". Gjems understreker at det evalueres fremtidige prioriteringer for systemvalg og ressursbruk. Det digitale feltet er fortsatt under hurtige endringer og det er derfor viktig å gjøre gode valg som ikke blir foreldet så snart dem er tatt. "Nasjonalbiblioteket deler Norsk musikkbibliotekforenings mål om lett tilgang for alle til norsk musikk med kvalitetssikret katalogdata, og vil jobbe aktivt med dette framover" (Gjems, 2016).

Dermed var det flere bibliotekarer, som blant annet Johansen, som trakk den slutningen at tilbud av musikk nå er opp til det enkelte folkebibliotek sin vurdering. Det poengteres; "i forhold til å samarbeide med aktører som NRK og WiMP, som har større arkiver med digitalisert musikk, vil det være opp til det enkelte bibliotek å inngå avtaler med slike aktører, ifølge departementet" (Johansen, 2011b).

Kun de store bibliotekene har ressurser til å inngå avtaler om tilgang til strømmetjenester gjennom biblioteket. Av informant A og B fikk jeg vite at deres bibliotek skal tilby tilgang til tjenesten Tidal fra sitt biblioteks lokaler. Informant A understreker at dette er en del av bibliotekets demokratiserende aspekt å kunne gi alle den samme tilgangen til kulturelle uttrykk, også på nye tekniske plattformer. Det er viktig å ikke glemme at ikke alle privatpersoner har muligheten til å abonnere på en strømmetjeneste.

At kulturdepartementet foreslår at bibliotek skal inngå avtaler med private strømmetjenester for å tilby musikk er problematisk på flere måter. Argumentet er at interesserte lånere betaler selv for tilgang til materialet de ønsker. Det kan altså se ut som at hverken kulturdepartementet eller Nasjonalbiblioteket ser på formidling av musikk som viktig, at musikk er underholdning og formidler seg selv. Hvorvidt budsjettposter skal settes av til dette formålet er opp til det enkelte bibliotek sitt skjønn. Kulturfondordningen for innkjøp av plater er dermed over fordi publikum kan velge digital tilgang til musikk selv. Et merkelig argument, innkjøpsordningen for bøker har ikke blitt innstilt selv om publikum også

her lett og billig kan få tilgang til bøkene gjennom digitale tjenester om de ønsker det. Bibliotekets oppgave har alltid vært å tilby lik tilgang til informasjon og kulturelle uttrykk til alle samfunnets borgere, dette skulle også gjelde selv om et flertall kan betale for kunnskap og kultur selv.

"Hvor ble det av musikken", spør Norsk Musikkbibliotekarforening på sin nettside (Norsk Musikkbibliotekarforening, 2015). De stiller spørsmål ved hvor musikkformidlingen skal ta sted hen om ingen digital plattform kan ta over når de fysiske formatene forsvinner? Om gratis tilgang til norsk musikk gjennom folkebiblioteket da vil forsvinne? For Norsk Musikkbibliotekarforeningen er det også bekymringsverdig at kompetansen knyttet til musikk forsvinner. De melder om bibliotek som melder seg ut av foreningen fordi de ikke tilbyr musikk lenger, og om utdanningstilbud som har forsvunnet. "Det er ikke opplagt at personale med musikkkompetanse blir erstattet ved avgang, og hvor skal evt. denne kompetansen hentes fra?" spør Norsk Musikkbibliotekarforening. Da informasjon og innhold knyttet til musikk på nettsiden bare øker i mengde blir kompetansen til å navigere og gjenfinne mer viktig.

Å bevare norsk kulturarv og å gjøre denne tilgjengelig for landets innbygger er en av Nasjonalbibliotekets hovedoppgaver. Som mål har NB å digitalisere hele sin samling, som foruten bøker, håndskrifter og trykksaker også omfatter lydopptak i diverse fysiske format. Dette spesielt også med fortsatt tilgjengelighet av verk «falt i fri», der opphavsrettsinnehaver har vært død i 70 år, etter dette tidspunkt har ingen lenger enerett på verkets reproduksjoner.

I teksten, *#Mangletre - Om makt og ideologi i den digitale kulturarvens politikk*, skriver Ole Marius Hylland om digitaliseringen av norsk kulturarv. Siden nedleggelsen av ABM-utviklinga i 2010 har det vært NB sin oppgave å se til videreutvikling av digitale verktøy i biblioteksektoren. Et viktig element av dette er tilgjengeliggjøring av informasjon. Et kulturpolitisk mål har vært at digitaliseringa skal virke demokratiserende ved å gjøre kulturarven mer tilgjengelig for folk. Etter Hyllands forståelse har den norske kulturarvspolitikken holdt seg relativt stabilt og at dette gjennomgående kan beskrives i disse to punktene:

"1) Det er viktig å motarbeide materiell og kulturell forgjengeliggjøring fordi kulturformer og -produkter representerer en bro til det fortidige som vi utvikler oss på grunnlag av, og 2) I demokratiets navn skal denne verdifulle arven kunne være tilgjengelig for, brukes av, representere og kanskje også påvirkes av alle". (Hylland, 2014)

Hylland legger her vekt på alle. Kommersielle strømmetjenester er for betalende abonnenter, å inngå denne avtalen er tilgjengelig for alle på lik linje med andre kommersielle tjenester

forutsett at du som bruker kan betale prisen for inngang. Derfor kan ikke strømmetjenestene være alene om å tilby de historiske opptakene Sira Myhre nevner i sitt innlegg. En egen tjeneste for musikk i norsk bibliotekvesen burde være et alternativ i fremtiden. At kommersielle strømmetjenester skal være forvalter av norsk musikkarv med biblioteket som mellomledd er ikke holdbart.

Den største hindringen for digital tilgang til musikk i biblioteket er imidlertid vern av opphavsrettigheter. Her møtes mange av de samme problemstillingene fra e-bok debatten med omstridte og kostbare lisensavtaler med utgiverne. Utgiverne er redde for tapt inntekt ved utlån av digitalt materiale, derfor har det vært mye fram og tilbake med å finne avtaler som sikrer en tilsvarende inntekt til det kjøpet av en fysisk bok gav, sammen med begrensingene dette gav. Lisensavtalen fester dermed papirbokens begrensinger til e-boka. Boken kan bare lånes av en låner av gangen, det fysiske eksemplaret vil også bli slitt ut på den måten at biblioteket må kjøpe et nytt eksemplar etter et bestemt antall utlån. Dette kan virke som et kompromiss men ordningen er forutsigbar for begge parter som så langt er fornøyd (Kulturdepartementet, 2015b, p. 59).

I likhet med utlån av e-bøker er utgivere av musikkopptak redde for at strømming gjennom biblioteket skal gå ut over deres inntekter. Slik ordningen er for e-bøker i dag kan lisensavtalen minne litt om et strømming, biblioteket eier ikke de digitale filene men disponerer eller «leier» dem av forlagene for utlån til bibliotekets lånere (Kulturdepartementet, 2015b, p. 56). Man kan tenke seg at også en slik avtale for musikk ville ha knyttet utlån opp mot begrensinger fra det fysiske albumformatet.

Uansett vanskeligheter og spørsmål om det faktiske tilbudet, som jeg ikke kan gi et godt svar på, er spørsmålet om metadata i strømmetjenestene slik de fremstår nå. Hvordan skal disse tjenestene integreres med bibliotektilbudet for øvrig. Spørsmålet er om strømmetjenestenes metadata og søkeinn ganger er opp til bibliotekets standard? Hvordan skal bibliotekarene hjelpe brukere å finne fram til materialet biblioteket tilbyr tilgang til men som ikke er søkbar fra bibliotekets egen katalog?

Musikkstrømming

Strømming er en metode for fjernavspilling over webben. Brukeren trenger ikke ha datafilen lagret på sin egen maskin. Strømming kan beskrives som en sekvens av datafiler som gjøres tilgjengelig over tid. Ved å dele filen med datainformasjon i mindre biter kan filen begynne å spilles av mens den lastes ned. Dette gir brukeren tilgang til tjenestens fullstendige database

hvor enn internett tilkobling er tilgjengelig. Dataen lastes ned fra tjenestens egen server, og også mellom andre brukere som har hele eller deler av filer mellomlagret på sin disk (Harris, 2016).

To ledende leverandører av musikkstrømming er Spotify og Tidal. Tjenestene er populære og de mest brukte strømmetjenestene i Norge. Ifølge SSB er andelen brukere for strømming av musikk nå opp i 68 prosent av musikk avspilt en gjennomsnittsdag i 2015 (Statistisk Sentralbyrå, 2016).

Spotify ble opprettet i 2008 av det svenske selskapet Spotify AB og har i dag så mange som 40 millioner betalende brukere. Spotify har sin store markedsandel takket være et stort og voksende bibliotek som tilbyr i overkant 30 millioner enkelt låter (Hastings, 2016).

Tidal er en videreføring av den norske strømmetjenesten Wimp, da disse ble slått sammen under felles eierskap under Jay-Z sin Tidal tjeneste i 2015. De annonserer seg med å gi tilgang til strømming i bedre lyd kvalitet enn Spotify og en mer direkte kobling mellom utgiver og artist (Haugen, 2015).

Utlånet av CD-plater fra biblioteket har sunket og strømming blir antatt som en mulig framtid for formidling og utlån av musikk i biblioteket. Dette er for dyrt og vanskelig for små bibliotek, men de større har visst vilje til å finne nye måter å formidle musikk. På Bergen folkebibliotek sin nettside for musikk har de sin egen Spotifyliste med tittelen *Musikkbiblioteket strømmer*. Deichmanske bibliotek i Oslo skal på sin side gi tilgang til Tidal fra egne nettbrett i sine lokaler. Flere store folkebibliotek og fagbibliotek gir lånere tilgang til strømmetjenesten Naxos Music Library. Strømmetjenester kan være et supplement til bibliotekets fysiske samling ved å gi tilgang til langt flere musikkutgivelser enn et bibliotek kan ta seg plass til.

[Metadata i strømmetjenestene](#)

Kristin Hanslien ved Bibliotek- og informasjonsfag skrev i 2016 en bacheloroppgave med tittelen *Musikkmetadata*. Denne oppgaven tar for seg hvilke metadata og søkemuligheter som er tilgjengelig ved de mest utbredte strømmetjenestene Spotify og Tidal, og hvordan denne metadataen står sammenlignet med bibliotekene, i oppgaven representert ved Trondheim folkebibliotek, Bergen offentlige bibliotek og Deichmanske bibliotek (Hanslien, 2016, p. 6). Hennes vurdering er ikke den samme som musikkbibliotekarene sin og dette er interessant å merke seg. Hanslien oppsummerer med at bibliotekskatalogen har mest utfyllende beskrivelse av musikk, men at Spotify og Tidal bedre tilrettelegger for gjenfinning og sortering av

musikk. Hun stiller også spørsmål ved om det ville være hensiktsmessig av, for eksempel Spotify å beskrive musikken sin like grundig som biblioteket gjør. Ville brukerne benyttet muligheten til et mer avansert søk om de ikke får treff på første treff eller vil de søke etter noe annet, spør Hanslien.

Hanslien begrenset sine funn til known-item søk for å holde det innen rammene av bacheloroppgaven og at "Søking i, samt browsing av, ferdiglagde lister og oversikter vil ikke inkluderes" (Hanslien, 2016, p. 2). Hanslien baserte sin undersøkelse på bestemte søk og har derfor ikke tatt stilling til hvor søkeordet må finnes når artist, album- eller sangtittel ikke er kjent. Med dette i øyemed kan man forstå at hun konkluderer med at strømmetjenestene virker tilfredsstillende til bestemte søk og brukernes behov her. Resultatlisten er presise nok til at riktig spor som oftest kan finnes blant topp treffene. Dette ble også bekreftet av informantene mine, at når de søker i Spotify på privat basis er de ute etter et bestemt spor.

Både Spotify og Tidal er i hovedsak basert på fritekstsøk. Avanserte søkemuligheter er til stede i Spotify men er gjemt under panseret. I Spotify er forklaringen av de avanserte søkefunksjonene på et eget nettsted og de lar seg ikke finne fra tjenestens brukergrensesnitt (Hanslien, 2016, p. 16). Samme mulighet er ikke å finne i Tidal, her gis kun mulighet til søk i fritekst. Resultatet blir gitt i tre kategorier, delt etter «artists», «albums» og «tracks» (Hanslien, 2016, p. 20).

Søkemulighetene er ikke like mange som i bibliotek katalogen. Tjenestene har kun et søkefelt og har ikke et eget brukergrensesnitt for avanserte søk. Selve søkefunksjonen i strømmetjenestene er heller kanskje ikke ment å brukes til utfyllende søk?

Hanslien trekker frem at bibliotekets avanserte søk ikke gjør det tydelig hvilke felt og koder som er ment for musikk. Strømmetjenestene søker, på bakgrunn av sin struktur, kun i egen samling og at dette gir mindre støy i resultatlistene. Hanslien antar at de fleste av Spotifys brukere ikke benytter seg av avanserte søk og at de som regel finner det de ønsker med fritekst søket. Hanslien mener videre at Spotifys rangering av søkeresultatene også bidrar til at de fleste av brukerne finner det de leter etter ved et enkelt søk. "Know what you want to listen to? Just search and hit play", skriver Spotify på sin forside (Spotify AB, 2017).

Slik jeg vurderer det er søkefunksjonen i strømmetjenestene ment å brukes til bestemte søk. Både for brukernes enkelhet med antagelse om at når søk utføres er brukeren ute etter noe bestemt. Foreslåtte artister og sanger kommer opp i en egen meny allerede mens du skriver søkeordet, slik trenger du ofte ikke å klikke søk engang for å finne det du er ute etter (Hanslien, 2016, p. 16). Tjenesten tilrettelegger for hurtige og bestemte søk framfor å gi et

vidt sett av resultater basert på visse felles faktorer. Til utforskende søk har Spotify heller «Browse»-siden i brukergrensesnittet som muligens er ment å dekke dette behovet. Her kan man velge å få oversikt over utgivelser basert på «New releases», «charts», «genres & moods» (Hanslien, 2016, pp. 15, 18). Det mest interessante her er «overview» siden som gir anbefalinger basert på tid av døgnet og brukerens bruk av tjenesten. I så fall er det utforskende behovet kanskje flyttet fra søkeprosessen til en virtuell hylle med anbefalinger basert på brukshistorikk. Tidal har lignende menyer som «What's new», «TIDAL rising», «TIDAL Discovery». Her kan brukeren utforske nye og fremmede utgivelser uten å måtte definere søkeord.

Hanslien konkluderer med at strømmetjenestenes søk er mer brukervennlig enn bibliotekets søk for gjenfinning av musikk. Bibliotekets søk er hovedsakelig basert på bøker, og dette gir en rekke alternativer i søket som brukeren må ta stilling til for å spisse søkeresultatet til musikkutgivelser. Utgivelsene er mer grundig beskrevet i bibliotek katalogen men at dette kanskje ikke er viktig for brukerne i alle situasjoner (Hanslien, 2016, p. 46).

En strømmetjeneste som Hanslien ikke nevner, men som abonneres på i mange bibliotek er Naxos Music Library. Dette er en strømmetjeneste som konsentrerer seg om klassisk musikk og er rettet spesielt mot utdannelseinstitusjoner. Informantene er alle felles om å gi lånerne tilgang til denne tjenesten i sine bibliotek. Det var i så måte mer erfaring blant informantene mine med veiledning av brukere i denne tjenesten enn de andre nevnte tjenestene.

Tjenesten eies av Naxos Music Group, et mediekonglomerat med flere utgivere og produkter som spenner seg over flere medietyper (Naxos Music Group, 2017). Naxos Music Group springer ut av plateselskapet Naxos, som var etablert i 1987. Naxos beskriver seg som "the world's leading classical music label as measured by the number of new recordings it releases and the depth and breadth of its catalogue". Naxos Music Library har en samling på 1,964,900 millioner enkelt spor pr. dags dato (27.02.17) og er verdens ledende strømmetjeneste innen klassisk musikk. Katalogen inneholder også en stor andel jazz og folkemusikk (Naxos Music Library, 2017b).

Av de tre strømmetjenestene jeg har nevnt er Naxos Music Library den tjenesten hvis søkeinn ganger ligger nærmest de bibliotek katalogen gir. Tjenesten er mye mer egnet enn Spotify og Tidal til søk etter klassisk musikk. Dette fordi tjenesten gir søkeinn ganger utover kun navn og tittel. Metadataen registrert hos Naxos Music Library sine utgivelser skiller mellom utøver og komponist ved utgivelsene. Mangel på skille mellom artist og utøver i

Spotify og Tidal gjør klassisk musikk vanskelig å søke etter i disse tjenestene, både for bibliotekarene og deres brukere. Naxos Music Library er derfor en overlegen tjeneste til gjenfinning av klassisk musikk.

Strømmetjenester vokser i popularitet og er etterspurt som del av bibliotekets tilbud. Strømmetjenestene er ikke en del av biblioteket men en ekstern tjeneste som biblioteket vil betale lisens for tilgang til. Det er ikke en del av samlingen eller katalogen og gis ikke tilgang til gjennom bibliotekets søkesystem. De aksesseres separat fra bibliotekets vebbsider og samling forøvrig. Biblioteket har dermed ikke ansvar for metadata eller registreringsstandard i disse tjenestene. Hvordan er så metadataen og søkemulighetene i de kommersielle strømmetjenestene? Er det ikke mulig å lage et samlet søk for musikk i biblioteksamlingen og strømmetjenestene?

Musikkhylla.no

Et prosjekt som ble utført for å undersøke muligheten til å koble metadata og informasjon om musikkutgivelser fra forskjellige kilder og databaser, var prosjektet musikkhylla.no med undertittel, *Formidlingen i fremtidens musikkbibliotek*. Prosjektet varte fra januar 2015 til februar 2016 og resulterte i betatestingen av musikkhylla.no. Prosjektet var et samarbeid mellom folkebibliotekene i Bergen, Oslo, Stavanger og Trondheim, og utvikleren Inlead i Danmark. Formålet var å gjøre det lettere å søke etter musikk og informasjon ved å samle søketreff fra mange kilder i en tjeneste. Formålet var å la brukeren søke gjennom de deltakende bibliotekenes musikkksamlinger og nettjenestene YouTube, Wimp/Tidal, Spotify, Urørt, SoundCloud og Bandcamp. Musikkonline.no og Naxos Music Library var også planlagt, men leverte ikke data innen prosjektets økonomiske rammer (Musikkhylla.no, 2016, p. 7).

Utover søk i databasene skulle det også tilby søk etter redaksjonelt innhold knyttet til musikkutgivelser og artister, samlet fra bibliotekenes musikkblogger og annen formidling "skrevet av musikkbibliotekarere og andre ildsjeler som er lidenskapelig opptatt av spennende musikk". Samt søke i artikler i de norske musikknettstedene Ballade.no, Rockipedia, Folkemusikk.no og Jazzinorge.no (Bø, 2015).

"Vi tror dette er fremtiden for digital formidling fra bibliotekene" skrev musikkbibliotekarforeningen i sin artikkel om tjenesten, "vi ønsker å vise ikke bare hva vi har i våre samlinger, men vise til hvor musikken finnes, også hos andre" (Norsk Musikkbibliotekarforening, 2016). Målet var å samle informasjon knyttet til musikkutgivelser

og utøvere på et sted, for å hjelpe både bibliotekarer og brukere å utforske musikk tilgjengelig i både lokale og fjerne samlinger. Det som viste seg å bli prosjektets store hindring var imidlertid metadata. Dette kommer fram i både prosjektets sluttrapport og brukerevalueringen.

Brukerne gav tilbakemelding på at trefflistene var forvirrende, tvetydig og at sorteringen virket tilfeldig. Det ble også trukket fram at man ikke fikk samme treff med samme søkeord som man vil få med søk direkte i kildene (Andreasen, 2016, p. 3). Siden var fortsatt på nett (per dato: 25.02.17) slik at jeg selv kunne teste tjenesten. Mine egne søk svarte til opplevelsene andre meldte om i brukerevalueringen. Jeg søkte på ordet «wire» med tanke på å finne utgivelser fra den engelske musikkgruppen av det navnet. Treffene jeg fikk var relatert til gruppen og omfattet utgivelser så vel som bøker om gruppen, men den samme musikkutgivelsen kunne også ha to ulike poster i trefflisten. Forskjellen var hvilket bibliotek eller tjeneste som hadde utgivelsen tilgjengelig, men uten at noen annen forskjell mellom postene var tydelig. Årsaken til dette er at metadata knyttet til utgivelsene ikke er konsekvent og at systemet derfor har tolket det som separate utgivelser. Ved søk på video var resultatene utelukkende støy. Dette ble bekreftet i sluttrapporten som konkluderte med at metadata var den største utfordringen for å gi gode trefflister, og at særlig tjenestene utenfor biblioteket var problematiske.

Tjenesten er dermed ikke lenger i utvikling. Prosjektet konkluderte med, "et større fellessøk av musikkinnspillinger er ikke mulig med dagens metadatasituasjon. Vi har imidlertid stor tro på løsningen som et ledd i fremtidens formidling..." (Musikkhylla.no, 2016, p. 8). Prosjektet gav erfaring med fellessøk i større samlinger og testet redaksjonelt samarbeid mellom bibliotekenes blogger. Arbeidet viste problemet med å koble metadata fra forskjellige kilder. En felles redaksjonell plattform for musikkformidling ble trukket fram som en del som kan utvikles videre.

Analyse

[Katalogisering av musikkdokument](#)

I bibliotekene er det bibliotekarene som katalogiserer musikkutgivelsene. Dette er ofte de som jobber i musikkavdelingen eller en egen avdeling ved biblioteket som gjør dette arbeidet. I strømmetjenestene Spotify og Tidal er det uvisst om dette gjøres av tjenestene selv eller av musikkutgiver.

Informant C og Informant D opplyste om at de selv katalogiserer musikkutgivelser på sitt bibliotek. Begge disse informantene jobbet ved fagbibliotek. I begge disse bibliotekene har musikk-samlingen sin egen hylleordning etter tilvekstdato, altså at de settes på hylla kronologisk etter den dato musikkplaten ble katalogisert på biblioteket. Mange større bibliotek har egne katalogiseringsavdelinger, dette er også tilfellet ved Informant C sitt bibliotek, som er en avdeling knyttet til en større utdanningsinstitusjon. Informant C har her beholdt katalogisering av musikkdokument til sin egen avdeling. Dette fordi katalogiseringen krever spesialkompetanse og en forståelse av hva noteark og lydopptak inneholder, hvordan de beskrives og forståelse for hvordan forskjellige typer materiale brukes av lånerne. Hun påpeker at katalogisering av musikkdokument skiller seg fra katalogisering av bøker ved forskjell i bruksområde og art av verkene. For eksempel finnes et musikkverk gjerne i flere former, som notasjon for forskjellige instrumentbesetninger, som partitur, og som forskjellige innspillinger, både som musikk og som konsertfilm.

Ved Informant D sitt bibliotek skiller katalogiseringspraksisen seg fra standarden slik AACR2 spesifiserer. Dette ved at katalogpostene baseres på innspillingene på en utgivelse og ikke selve det fysiske lagringsobjektet. Altså ikke musikkplate eller cd, men innspillingen på platen. Dette gjør de fordi en utgivelse gjerne kan inneholde innspillinger av et eller flere separate verk. Informant D forklarer at denne praksisen gir en post på hver innspilling. "På denne måten får hver innspilling en katalogpost, som er spesifikt for det verket, den artisten og den fremførelsen" (Informant D). Hvert verk gis derfor en egen katalogpost selv om denne skulle dele fysisk lagringsplass med et annet verk.

Når katalogiseringsreglene følges gis musikkutgivelsen tittel etter verket som skrives først på omslaget og at dette skal være hovedinngangen til posten. Andre verk som er i utgivelsen blir gjort søkbart som bi-innførsler. Innspillinger med forskjellige verk vil dermed ikke kunne behandle disse verkene på lik linje. Et verk på innspillingen får en katalogpost, mens de resterende innspillingene blir underordnet denne posten. Dermed kan en klaverkonsert og en fiolinkonsert av det samme verket skilles fra hverandre. Informant D sitt bibliotek har derfor en egen praksis for metadata som ikke nødvendigvis kan overføres til andre tjenester eller søkemotorer, slik Musikkhylla.no testet mulighetene for.

Bibliotekene produserer sin egen metadata, både etter etablerte standarder og med lokale tilpassinger der de finner det hensiktsmessig. Hvem produserer så metadataen i strømmetjenestene? Dette spør informantene seg selv om og temaet blir også nevnt hos Hanslien. Dessverre har det ikke vært mulig for noen av dem å finne et nøyaktig svar om

hvilke kilder Spotify eller Tidal bruker til å hente metadata. I John Haupt sin anmeldelse av tjenesten, som Hanslien refererer til, skriver ham at Spotify henter sine metadata fra eksterne nettdatabaser. At de henter spor og album titler fra Musicbrainz, mens artistbiografier og bilder hentes fra Allmusic (Haupt & Shelley, 2012, p. 134). Haupt nevner ikke hvor han har hentet disse opplysningene. Videre skriver Hanslien, "det har ikke vært mulig å finne hvor Tidal får sin metadata fra, men de oppgir at de samarbeider med flere plateselskaper som bl.a. Universal, Warner og Sony" (Hanslien, 2016, p. 19).

Dette stemmer overens med informantene sin bedømmelse, at Spotify og Tidal sine metadata er basert på de opplysningene som utgiverne har valgt å registrere. Men at utgivernes praksis her, ifølge informant A sin bedømmelse, er tilfeldig og følger ingen gitt standard. "Metadata som gis dem [Spotify og Wimp/Tidal] av plateselskapene er overhode ikke kongruent i måten de behandler metadata" (Informant A).

Informant C har også forstått det slik at det er musikkprodusentene som registrer informasjon på opptakene men at dette gjøres etter hukommelse og nokså slepphendt. Informant C er heller ikke imponert av Spotify og Tidal [brukt privat] sin behandling av metadata. "Det ligg jo noe metadata her, men de er ikke gjort søkbare, de er ikke standardisert og språk er sikkert helt tilfeldig. Men de metadataene har jeg aldri sett, jeg har bare blitt fortalt at jo vi legger inn navna på alle som er med", forteller hun.

Prosjektet Musikkhylla.no kunne heller ikke bekrefte hvor de kommersielle tjenestene Spotify og Wimp/Tidal hentet sine metadata fra. Både Musikkhylla.no, mine informantene og Hanslien har gjort samme vurdering i deres tolkning av hvilke metadata som er tilgjengelig i strømmetjenestene, "at metadataen som er brukt til katalogiseringen er den det er mulig å se eller få tak i ved søk" (Hanslien, 2016, p. 2).

Prosjektet Musikkhylla.no avdekket at strømmetjenestene, Spotify og Tidal sin metadata var ytterst tilfeldige (Naxos Music Library var ikke del av prosjektet). Det var ikke tilsynelatende bruk av standardiserte sjangerbetegnelser og skrivemåter. Heller ikke et autoritetsregister for artist-, komponist- eller gruppenavn var å finne. Tjenestene Youtube og Urørt hadde heller ingen slike felt, men er i stor grad basert på tittel og eventuell informasjon opphavsperson velger å legge til en utgivelse. "De fleste musikkjenestene utenom bibliotekene mangler kvalitetssikrede metadata, hvilket gjør det problematisk å inkorporere disse tjenestene i en profesjonell formidlingssituasjon" (Musikkhylla.no, 2016, p. 6).

Musikkhylla prosjektet avdekket også at metadata bibliotekene imellom heller ikke er kongruent som følge av forskjellige katalogiseringsprinsipp. For eksempel har Norges

Musikkhøgskole felt for besetning, instrument og medvirkende utøvere, som er mer utfyllende informasjon enn det man finner i folkebibliotekenes katalogposter. Andre forskjeller er ulike lokale tilpassinger og forskjeller mellom Micromarc og Normarc. Dermed har de ulike bibliotekene sine katalogposter for samme musikkutgivelse små forskjeller som gir rot i et felles søkesystem.

Metadata knyttet til musikk er i bibliotek katalogen basert på informasjonen som hentes fra det fysiske objektet biblioteket har i sin samling. Strømmetjenestene tilbyr musikk digitalt og har ikke det samme forholdet til det fysiske objektet. Hanslien kommer fram til at strømmetjenestene Spotify og Tidal tilsynelatende katalogiserer musikkutgivelser etter enkelt spor og ikke fullstendige album slik biblioteket gjør (Hanslien, 2016, p. 41). Hanslien har vurdert at bibliotek katalogens søkemuligheter tilsynelatende ikke er egnet til søk etter musikk fordi søketjenestene og katalogen er bygget med utgangspunkt i bøker. Dette er ikke et problem informantene nevner om sine erfaringer med brukere eller søk i samlingene.

Det som mangler ved digital musikkformidling er, ifølge Informant C sin mening en norsk nasjonal diskografi for musikk. Det er i dag ikke noe samarbeid mellom bibliotek om denne oppgaven og arbeid gjøres tilsynelatende separat av de bibliotekene som fortsatt holder en musikksamling. Informant C trekker fram at Nasjonalbiblioteket er flinke til å registrere og lage poster til bøker som blir utgitt i Norge. Alle disse bøkene kan man finne i Oria (norske fagbiblioteks samkatalog), forteller hun. Dette er derimot ikke tilfellet med musikkutgivelser. "Hører du om musikk er det ikke sikkert du finner det, det kan hende at det aldri havner hos Nasjonalbiblioteket" (Informant C).

Utforskende søk i bibliotek og i strømmetjenestene

Informantene forteller at det fortsatt kommer lånerne til dem med spørsmål. Disse kan være alt fra enkle spørsmål som hjelp til å finne en bestemt utgivelse på hylla, å finne en artist de ikke husker navnet på, til mer kompliserte henvendelser som å spore opp en bestemt innspilling av en artist sin sang, men i en annen innspilt versjon enn den som er på utgivelsen i bibliotekets samling. De av informantene mine som jobber i folkebiblioteket har både allmenn- og ekspertbrukere blant sine lånerne.

Informantene A og B forteller basert på sine erfaringer, at det er lettere å gi ekspertbrukerne veiledning fordi de vet nøyaktig hva de vil ha og at det dermed er raskt å sjekke om biblioteket kan skaffe tilgang til materialet. De allmenne brukerne kommer ofte med vage spørsmål om identifisering av en del av tekst, melodi eller kontekst som de erindrer.

Både ekspert- og allmennbrukere kan komme med spørsmål relatert til smal musikk, altså musikk som ikke nødvendigvis er populær eller kjent for mange andre enn låneren selv. Informantene forteller at veiledningene og møtet med lånerne utfordrer og gir spennende faglige samtaler.

"Min erfaring er at vi ofte finner veldig mye. Og vi prøver forskjellige innganger. Jeg liker ikke å gi meg, når noen kommer og du vet svaret er der ute et sted. Kanskje ikke i vår base, men vi klarer å finne ut mye rart basert på spørsmålene vi får. Brukerne er ekstremt takknemlig når vi klarer å løse et spørsmål." (Informant A)

Ved veiledning av lånere må bibliotekaren utføre utforskende søk på bakgrunn av lånerens opplysninger for å avdekke nye hint som kan kobles til informasjonen gitt i utgangspunktet. Helst kan man til slutt identifisere et spor eller en artist som svarer til lånerens informasjonsbehov. Både informant A og B forteller at de synes det er trist når de ikke klarer å finne det låneren spør etter, men at de føler lånerne ofte er unnskyldende og klandrer seg selv for at spørsmålet de stilte var dårlig formulert. For låneren er dette et steg i søkeprosessen hvor informasjonsbehovet må omformuleres på en måte som er forståelig for bibliotekaren. Det er ikke alltid mulig å finne svar for låneren når den nødvendige informasjonen mangler. Bibliotekarene er her mellomledd mellom låner og system. Denne oppgaven blir vanskeligere om låneren ikke kan formulere et presist informasjonsbehov. For å tilby veiledning og hjelp til lånere med å formulere sine informasjonsbehov tilbyr folkebiblioteket, hos informant A og B, mulighet til å avtale veiledning med musikkbibliotekaren. Sammen vil de prøve å komme til bunns i lånerens informasjonsbehov og hjelpe til å formulere behovet mer presist. De forteller for eksempel om lånere som er nysgjerrig i å utforske klassisk musikk og ønsker å få anbefalt musikk å starte med.

Informantene D og C som jobber ved fagbibliotek kunne forteller at de oftere får spørsmål knyttet til bestemte utgivelser, som spørsmål om hva som er i samlingen og hvor på hylla de står. De forteller at lånerne vet hva de er ute etter og at det oftere er dem selv som må lete etter bakgrunnsinformasjon om artistene lånerne spør etter, før de kan finne ut om biblioteket har eller kan skaffe tilgang til etterspurt materiale. "Veiledning om musikk er lærernes oppgave, så kommer de her for hjelp for å finne det og det verket. Da kan det hende de roter sammen komponister og vi må hjelpe dem å finne fram" (Informant D). Studentene trenger sjelden hjelp av bibliotekarene til å identifisere informasjonsbehov, de får råd fra lærere og trenger noter til eller opptak fra et stykke de skal spille.

Alle informantene opplyser å bruke enkle vebbsøk, i google eller wikipedia, som en søkestrategi. Informant A kaller dette humoristisk for "amøbe søk", når hun refererer til søk gjennom Google. Hun forklarer at man kan bruke forskjellige formuleringer til å gi forskjellige treff som kan gi mer informasjon. For eksempel kan man få treff på diskusjonstråder i et forum eller akademiske artikler som kan avdekke navn, titler eller andre kilder og termer som kan søkes videre med. Informant C nevner også wikipedia, som den første kilden hun søker i etter spørsmål om ukjente artister eller utgivelser. Dette fordi det raskt gir en ide om sjanger, epoke og opprinnelsesland. Informasjon som gir en god ide om hvilke databaser eller kilder som kan gi rette treff. Generelt har informantene inntrykk av at lånerne er blitt mer vant til og flinke til å søke og navigere på vebben, og at dette har gitt en liten nedgang i henvendelser fra lånerne. "Generelt får vi færre spørsmål, men av de spørsmålene vi får er det fremdeles sprikende hvor mye hjelp folk trenger for å svare på sine spørsmål" (Informant A). Brukere kommer gjerne for hjelp etter vebbsøk som ikke gir ønskede treff. Informant A forklarer at hun ved disse situasjonene spør brukerne hvordan de søkte. Ofte er det søk på ord med forskjellige skrivemåter, språk eller formuleringer som ikke gir ønskede treff eller som gir mye støy.

"Når jeg har hjulpet brukere som har sett etter i Spotify eller Wimp og ikke har funnet frem, forsøker jeg å forklare for dem hva jeg gjør underveis. Jeg kan se i vår base, slå opp på wikipedia, søke i andre baser for å samle all teknisk informasjon om en utgivelse. Og prøve å søke igjen med forskjellig kombinasjoner med ord og se om vi klarer å treffe det de i strømmetjenesten har inkludert som metadata." (Informant A)

En slik henvendelse kan for eksempel være en låner som har hørt en sang i en film og ønsker hjelp til å finne ut hva sangen heter og hvilken artist som har den. Da kan det godt hende at noen andre allerede har lurt på det samme. Strategien kan være det som informant A nevnte, å søke i internett forum for å se om lignende spørsmål kan ha blitt stilt og svart på der. Her kan man sjekke filmens post på imdb.com og se om spørsmålet er stilt i filmens tilhørende diskusjonstråd. Om det ikke er tilfellet kan man selv stille spørsmålet i en kommentar eller på et forum.

Bibliotekskatalogen blir av informantene vurdert som god på metadata og at søkefunksjonene her gir mange innganger. Informant A og B forteller om en kollega ved deres bibliotek som brukte bibliotekskatalogen til å utforske ny musikk fordi han syntes han fant gode metadata og rask tilgang til bibliotekets fysiske samling derfra. Et moment her som informantene glemmer er brukerens synspunkt. Sett fra bibliotekarens profesjonelle ståsted er

bibliotek katalogen grundig og lett å orientere seg i siden disse er vant med å bruke denne og forstår logikken som ligger til grunn ved avanserte søk. Dette kan være en hindring for brukere som ikke har samme forutsetninger for å forstå hvordan avanserte søk fungerer. Avansert søk i bibliotek katalogen krever en forståelse fra brukerens side av hvordan biblioteket organiserer og katalogiserer, som at navn ofte er registrert i invertert form eller hvilke termer som brukes til å beskrive innhold. Brukeren må vite hvilke felt og termer som betyr hva og ha en ide om hva slags treff søkekriteriene kan forvente å gi. Dette kan gi brukere usikkerhet ved avanserte søk fordi det ikke er entydig hvilke søkefelt og kriterier som er relevante for søk etter musikkdokument. I søkeprosessen må brukeren lære systemets språk på egen hånd, eller gjennom bibliotekarens veiledning. Det er i så måte ikke et «enkelt søk» fordi bruker ikke intuitivt kan anvende det etter kort tid.

Søkefunksjonen i Spotify og Tidal er i så måte mer brukervennlig. Det ligner i form på et enkelt nettsøk slik mange kjenner fra Google, med et enkelt søkefelt der et søkeord eller setning skrives inn og et relevant resultat gis. Derimot kan man vurdere at dette søket kun er enkelt å bruke ved bestemte søk knyttet til utgivelser gjennom artistnavn, album- og sangtitler, men om denne informasjonen ikke er kjent og søkeordene upresise vil andelen av ikke relevante treff øke. Om brukeren trenger mer informasjon for å finne det han søker, må denne informasjonen hentes utenfor de to tjenestenes grensesnitt. Mangelen på avansert søk gjør at brukeren ikke kan bruke kriterier til å definere et utforskende søk. For eksempel, et søk med to kriterier som sjanger; jazz og utgivelsesland; Polen, lar seg ikke gjennomføre. En type utforskende søk som strømmetjenestene er egnet til, trekkes frem av Haupt i hans anmeldelse av Spotify. Dette er søk etter forskjellige innspillinger av et og samme verk. For dette formålet har strømmetjenesten den klare fordelen at det kan samle enkelt spor fra sine respektive utgivelser og samle dem i en treffliste.

"Someone looking for multiple versions of jazz standards is also looking in the right place—I was able to find over 100 unique recordings of "I've Got the World on a String" in 30 minutes". (Haupt & Shelley, 2012, p. 134)

De av informantene mine som bruker strømmetjenester på privat basis for å lytte til musikk, forteller at de bruker bestemte søk når de søker i tjenestene. De svarer at søkefunksjonen i Spotify er enkel og rask når et bestemt objekt som er kjent på forhånd søkes etter, slik Informant C beskriver:

"Jeg bruker strømmetjenester som et oppslag, og nesten utelukkende privat. Hvis jeg skal sjekke en ting, hvordan var den låta... Det kan være tittel på

en barnesang, en tittel på en poplåt, en artist som du lurte på. Du har inngangene fra før av. Så jeg bruker aldri de kommersielle strømmetjenestene Spotify og Tidal i jobben."

Informant B forteller om Spotify at han bruker det fordi "det er så enkelt å finne fram", men på spørsmål om informasjonen i tjenesten svarer han, "det er jo lite å hente ut av Spotify, man må på nettet eller wikipedia". Informant A bekrefter også å søke på nettet etter informasjon på privat basis, ofte gjennom Google, "det er et naturlig sted for meg å hente bakgrunnsinformasjon om det jeg hører på selv". Bibliotekarene vurderer søkefunksjonene i Spotify og Tidal som presise når det søkes med bestemte navn og titler, men at søket kommer dårlig ut med mer avanserte oppgaver. Det er vanskelig å få søkeresultat med god fullstendighet, altså flest mulig relevante resultat av totalt antall treff.

Informantene savnet også et autoritetsregister over artister og syntes det kan være strevsomt å skille artister med samme navn fra hverandre i trefflistene. Her kan man i trefflisten se samme navn på flere artistinnførsler, men de kan kun skilles fra hverandre med et lite bilde av artisten, ellers må man klikke seg inn på artisten, og kanskje lese under «About» siden, for å avgjøre hvem av sine navnebrødre dette er. Hanslien fant ingen antydning til at Tidal har et autoritetsregister over artist eller gruppenavn. Utgivelser utgitt av artister med likt navn blir oppført som en og samme artist (Hanslien, 2016, pp. 18, 21). Mulighet til å søke i eller avgrense på sjanger er også mangelfull i strømmetjenestene. Hanslien fant at det i Spotify gis mulighet til å avgrense på sjanger og låttittel, men at dette ikke nødvendigvis gir de forventede treff slik informantene også har erfart, fordi sjanger tilsynelatende ikke er registrert konsekvent ved utgivelsene (Hanslien, 2016, p. 37).

Til sammenligning med søkefunksjonene i Spotify og Tidal, er Norges Musikkhøgskoles bibliotek sin katalog spesialisert for søk etter musikkdokumenter, noter og utgivelser. Deres katalog gir en rekke søkeinnganger, men det har sin begrensning i at grensesnittet og logikken bak søket kreves å læres av brukeren for å gi gode treff og at søket er begrenset til bibliotekets fysiske samling. Metadata i bibliotekets katalog er registrert etter informasjonen på den fysiske utgivelsen. Denne informasjonen er utfyllende og opplyser om titler, ansvarsangivelse, besetning og instrumentering. For eksempel kan det søkes i koblinger mellom registrerte aktører på tvers av musikkfeltet. Alle resultatene kan grupperes etter ulike element som metadataen beskriver ved postene.

Musikkinformasjon som registrert ved det fysiske formatet er også til stede i strømmetjenesten Naxos Music Library. Informant A og Informant D trekker her fram tilgang

til cd-heftet, som medfølger posten i scannet form. Av metadata i strømmetjenester er informantene fornøyd med Naxos Music Library sine metadata. "Jeg synes at metadata på Naxos er mye bedre og tenker nesten aldri over metadata når jeg søker for brukere der", forteller informant A.

For det første følger de særreglene for klassisk musikk, jamført katalogiseringsstandarden AACR2. For informantene er det viktig at Naxos registrerer komponistenes egne opusnummer. Dette blir ikke gjort i de to øvrige strømmetjenestene, noe som ofte gjør gjenfinning av bestemte verk vanskelig. Metadataen er registrert av utgiverne selv, Naxos og plateselskap/utgivere eid av Naxos, som gjør den innholdsmessig kongruent ved at de følger den samme standarden for indeksering innen tjenesten. Verkene er registrert med informasjon om artist og utgivelse samt opusnummer og toneart på stykker. Det er dermed ikke sagt at standarden de følger er AACR2 reglene eller vil stemme overens med metadata bibliotekene registrerer. Naxos Music Library var som nevnt ikke med i musikkhylla.no så det er ingen data over hvorvidt deres metadata stemmer overens med bibliotekets. Informant D synes informasjonen deres er bra og at de stort sett klarer å få med, "ting som vi musikkbibliotekarer bruker å få med i våre kataloger". Selv om hefte i scannet PDF-format ikke alltid er tilgjengelig. "Det varierer det, noen ganger har de vedlagt hele cd-bookletten, så man kan lese den online ... Det er ikke alltid de har den med".

Naxos Music Library gir innganger til søk utover navn og tittel. Spesielt viktig er det at metadata knyttet til musikkutgivelsene skiller mellom utøver og komponist. Instrument, utgiver, type musikkgruppe, periode, stilsjanger og årstall lar seg også bruke som søketermer (Naxos Music Library, 2017a). Derimot ble denne tjenesten ikke bedømt som god for oppslag av Informant D som forteller at "den er ikke så kjekk å søke i som en bibliotek katalog". Både Informant C og D må bruke de avanserte søkefunksjonen for å finne bestemte utgivelser uten for mye støy og vurderer at tjenesten kan være vanskelig å bruke med enkle søk. Informant C opplyser om å bruke Naxos når det er snakk om å finne opptak av et konkret musikkstykke og dette ikke er tilgjengelig i bibliotekets fysiske samling. Dermed bruker hun Naxos katalogen ikke til utforskende eller uttømmende søk, men bruker det til bestemte søk.

Kongruent og standardisert metadata blir trukket fram som spesielt viktig innen det klassiske musikk-feltet. Her har komponistene gjerne egne opusnummer for stykkene sine. De er i praksis katalogisert på forhånd, men at plateselskapene ikke bruker disse konsekvent. Informant A nevner dette: "er du ute etter noe spesifikt, så er det et internasjonalt språk for verk identifikasjon i klassisk musikk, dette kan ikke brukes i Spotify". En innspilling av et

bestemt verk må derfor søkes opp i en annen kilde for å finne tittel eller utøver på utgivelser der verket er en del. Tittel eller utøver kan deretter søkes etter i Spotify. Informant C utdyper dette problemet videre med vanskelighet med å skille mellom hele stykker og satser av stykker i Spotify. Klassisk musikk er også et område der komponist og utøver sjeldent er samme personen, men at begge kan være like pregnante søkeinnganger. Brukere som er godt kjent med fagterminologien kan også ønske å søke med musikktermer som sjanger, epoke, toneart, besetning, medvirkning etc. Å bruke slik detalj kunnskap til å formulere avanserte søk er ikke mulig i Spotify eller Tidal (Musikkhylla.no, 2016, p. 7).

Informantene er enige om at forskjellige og varierte søkeinnganger er viktig for å gjenfinne musikkutgivelser. "Noen er ute etter hvilke versjoner har du av den og den jazzlåt. Jeg vil vite hvilke barokk innspillinger på originalinstrumenter dere har. Noen er ute etter symfoni, men kun live" (informant A). En kan aldri vite hvilken musikk låneren er ute etter eller hvorfor, forteller informant B, "derfor kan du aldri vite hvilken søkeinngang som er best egnet for hver enkelt låner". Spesielt innen jazz sjangeren er det viktig med søkeinnganger utover bare hovedartist og tittel. Mange utøvere samarbeider i stor skala med andre utøvere både under eget navn og under diverse gruppenavn. Disse kommer gjerne ikke frem i trefflister om medvirkende utøvere ikke er gjort søkbare. Informant C nevner at det er vanskelig å følge med i og holde styr på alle de forskjellige gruppenavnene. Detaljert informasjon om medvirkende på musikkutgivelsen blir spesielt viktig her for å kunne koble utøvere og utgivelser sammen. Denne informasjonen er den som ofte kan mangle i strømmetjenestene og den må derfor søkes etter i andre kilder.

[Vebbkilder for informasjon og metadata om musikk](#)

Det blir vurdert at strømmetjenestene ikke er godt tilrettelagt for utforskende søk. Både til personlig bruk og i arbeid opplyser informantene om vebbkilder utover bibliotekets katalog som er egnet til å finne informasjon om musikk. Tjenester som nevnes er databaser som allmusic.com, rateyourmusic.com og discogs.com, og oppslagsverk som musikkleksikon, hovedsakelig i digital form. Disse tjenestene brukes til å finne informasjon i veiledningssituasjoner, holde seg oppdatert om nye utgivelser og vurdere nyinnkjøp, samt å dobbeltsjekke data under katalogisering.

Allmusic.com er en musikkdatabase med fokus på å oppdage ny musikk (Allmusic, udatert). De gir profesjonelle anmeldelser av det meste av utgitt musikk. Artistprofiler inneholder biografi og oversikt over utgivelser. Allmusic har et eget vokabular og hierarki for

musikksjangere og stilarter. Hver sjanger har igjen en egen side der du finner beskrivelse av sjangeren/stilarten samt populære artister og utgivelser innen denne. All tekst og informasjon i basen er skrevet av profesjonelle musikkjournalister. Databasen har sin hovedvekt på anglo-amerikansk musikk, men inkluderer mye europeisk og latin-amerikansk musikk.

Discogs som database har sitt fokus på fysiske musikkutgivelser og forskjellige format utgivelsene finnes i. Discogs har som ambisjon å være webbens mest omfattende musikkdatabase og har som mål å registrere alle verdens musikkutgivelser. Discogs er også et bruktmarked for fysiske musikkutgivelser (Discogs, 2017).

I basen har artister/utøvere en egen side som gir oversikt over alle utgivelser artisten har utgitt eller medvirket på. Utgiver/plateselskap blir registrert og har egne sider, jamført artist. Databasen er brukerbasert og innførselene bygger på informasjon funnet på det fysiske lagringsobjektet. Ofte med skanning av omslag, musikkplate og annet medfølgende materiale. Det er i så måte et leksikon over utgitt musikk. Vebbsiden gir mange innganger til å ordne utgivelser etter. For eksempel på artist/person kan man velge å sortere utgivelser etter: format, uoffisielle, opptredener på andre utgivelser og ansvarsangivelse (vokal, instrument/utøvende, tekst og komposisjon, dirigent, produksjon, visuelt).

Muligheten til å sortere utgivelser med medvirkning av en spesifikk utøver er nyttig om en låner ønsker å orientere seg i en utøvers virke. "Når det gjelder jazz, kan det være spørsmål om en spesifikk utøver fra en utgivelse og brukeren ønsker å finne mer av denne utøveren i andre settinger", forteller Informant A. Her kan man dermed finne utgivelser der utøveren har medvirket men ikke er registrert som hovedutøver eller artist. Medvirkende artister er informasjon som ikke alltid er registrert ved utgivelsene i Spotify. Dette stemmer også overens med observasjonen Røsand i sitt debattinnlegg har gjort angående metadata registrert til *Jul i Skomakergata* i Tidal. Her er alle albumets enkelt spor registrert under hovedartisten Henki Kolstad uten informasjon om de andre artistene som medvirker på albumet (Røsand, 2016). Denne informasjonen kan finnes i Discogs, men man må vite tittelen for å kunne søke opp utgivelsen. Discogs artistside til Henki Kolstad er heller ikke spesielt utfyllende. God informasjon om norske utgivelser er ofte mer vanskelig å finne, som vi skal se på snart.

Nettstedet rateyourmusic.com er en brukerbasert database og nettsamfunn for brukervurderinger av musikkutgivelser. Brukerne registrer musikken sin, gir den vurdering, fra 1 til 5 stjerner, og har mulighet til å skrive anmeldelser (Takeahnase, 2013). Informant B opplyser om å bruke siden til å finne og sjekke innkjøpskandidater, om de er aktuelle og om

de er positivt vurdert. Rateyourmusic gir en lang rekke muligheter til å søke og utforske musikk etter lister andre brukere har komponert, eller lister genererte etter brukerdefinerte kriterier.

Alle tre nettsteder har til felles at de er mest konsentrert rundt vestlig populærmusikk og dermed godt egnet til å finne informasjon innen pop- og rock, jazz, country, visemusikk og elektroniskmusikk. Discogs er databasen med størst andel utgivelser utenfor den vestlige kultursfæren. Nettstedet har data om utgivelser fra alle verdensdeler der sidens brukere befinner seg, men nettsidens hovedspråk er engelsk. Det er tilrettelagt for tilgang ved å registrere stavevarianter av navn på flere språk. Du kan for eksempel finne japanske grupper registrert både med latinske bokstaver og kanji tegn.

Klassisk musikk behandles forskjellig i disse tjenestene på grunn av komponist/utgiver skillet. I Discogs er komponister gitt artistsider som gir oversikt over nærmest hver eneste utgivelse som inneholder et stykke av dennes musikk. Det er en omfattende oversikt men vanskelig å navigere i fordi utgivelsene er ordnet etter albumtittel eller utgivelsesår og ikke navn eller år for komposisjon eller opusnummer. På Allmusic.com skiller artistinnførsel for komponister seg fra øvrige artister ved at komposisjoner heller enn album er brukt som ordning av artistens verk. Ved enkelt komposisjonene gis en liste over forskjellige utgivelser komposisjonen er utgitt på. Dette er en god inngang for å finne forskjellige utgivelser av et bestemt musikkverk.

Til informasjon om klassisk musikk trekkes Grove Music Lexicon fram som den sikreste kilden. Både informant C og informant D opplyser om å bruke denne og at biblioteket deres har tilgang til både papir og online-utgaven. Informant C beskriver det som "en slags bibel da for klassisk musikk ...", og forteller at hun bruker denne kilden til å verifisere informasjonsopplysninger, både ved spørsmål fra lånere og ved katalogisering.

*"Det er ofte folk kommer inn og spør etter sånn og sånn, eller når vi katalogiserer. Det hender jo at det er feil på omslag, så det er ofte vi går inn og verifiserer i Grove for å sjekke at dette stemmer, det at denne komponisten har et opusnummer, at det er en klaverkonsert og at det har det opusnummeret og har den tonearten. Verifisering rett og slett."
(Informant C)*

En annen kilde for klassisk musikk som ble nevnt, er databasen IMSLP/Petrucci Music Library som gir gratis tilgang til alle musikknoter som er unntatt opphavsrett eller falt i fri. De tilbyr også noter med moderne musikk fra komponister som ønsker å gjøre sine noter fritt tilgjengelig for offentligheten (Project Petrucci LLC, 2017).

Et annet oppslagsverk som ble trukket fram som spesielt nyttig for etablerte jazzartister og ved eldre opptak var Encyclopedia of Popular Music. Informant D forteller at det er et omfattende 10-binds register over historiske og en god del nyere utgivelser innen pop, rock og jazz. Leksikonet er tilgjengelig online og har siden 2012 vært del av Oxford Music online.

Et musikkalbum med klassisk kan gjerne bestå av et utvalg av satser fra større verk og også verk fra forskjellige komponister. Denne informasjonen kommer ikke klart fram i strømmetjenestene og om brukere ønsker disse opplysningene må de søkes i kildene nevnt ovenfor. Informant C bruker en utgivelse av Bjarne Fiskum og Jørgen Larsen fra 2000 som eksempel. Av informasjonen hun finner i Tidal kommer det ikke fram at enkelt sporene på utgivelsen er satser som er deler av et lengre stykke. Musikken på utgivelsen er laget av forskjellige komponister, uten at det kommer fram hvem som har komponert hva. Den eneste hentydningen til at utgivelsen inneholder musikk fra flere komponister er omslagsbildet, der navnene kan leses. Derfor vil en som lytter til denne utgivelsen gjennom Tidal ikke kunne vite hvilket spor som er knyttet til hvilken komponist.

Dette bringer oss til et annet punkt, som er informasjon om norsk musikk. Kildene nevnt så langt, blant annet Allmusic og Rateyourmusic er omfattende tjenester som rommer mye informasjon, svakheten deres er at de fokuserer på anglo-amerikanske musikkutgivelser. Det er spesielt populære artister og sjangere som overvekten av informasjonen omhandler. Derfor er det ikke nødvendigvis gitt at man finner informasjon om norske utgivelser.

For norsk musikk nevner informant A, musikkonline.no, som gir tilgang til kjøp og nedlasting av norsk musikk gitt ut på uavhengige plateselskaper. For Kunstmusikk og moderne klassisk var inntil nylig Norsk Musikkinformasjon og deres nettside mic.no som var den foretrukne kilden for nyheter innenfor dette feltet. Denne tjenesten ble i 2013 slått sammen med Music Export Norway til Music Norway, med fokus på eksport av norsk musikk (Norsk Musikkinformasjon, 2011). Informantene vurderer ikke denne tjenesten som like god til å finne informasjon om ny klassisk- eller samtidsmusikk som Norsk Musikkinformasjon var. MICLEX, Norsk Musikkinformasjon sitt bransjeregister over norsk musikk er fortsatt tilgjengelig, men ikke lengere oppdatert (MIC Norsk musikkinformasjon, udatert). Norsk Musikkinformasjon hadde også en omfattende base med notasjon som ble mye brukt, denne ble tatt over av Nasjonalbiblioteket som tjenesten NB noter, og er fortsatt mye brukt.

Til norsk pop og rock nevnes Rockipedia.no, et brukerdrevet oppslagsverk over norske artister og utgivelser. Tjenesten er utviklet av Rockheim, nasjonalmuseet for populærmusikk

(Rockheim, 2017). Her finnes informasjon om små og ukjente norske grupper som ikke er å finne informasjon om andre steder. For informasjon om norske jazzutgivelser nevnes tjenesten Jazzbasen drevet av Nasjonalbiblioteket.

Konklusjon

Dette er funnene jeg har gjort:

- Musikkbibliotekarene får færre spørsmål. De oppfatter at brukerne generelt er blitt flinkere til å søke og navigere på nett. Spørsmålene de får er varierte i typer henvendelse og omfang.
- Brukerhenvendelser brukes som mulighet for å lære brukeren å søke bedre og informere om kilder som finnes. Brukeren skal bli flinkere til å selvstendig finne informasjon.
- For informasjonssøk bruker musikkbibliotekarene databaser og kilder, både på papir og vebb. Av vebbkildene de bruker er de fleste allment tilgjengelig.
- Et av bibliotekene avviker katalogiseringsreglene innen musikk. Katalogpostene baseres på innspillinger av verk og ikke det fysiske lagringsobjektet. Dette fremhever verket og innspillinger av denne, snarere enn bestemte utgivelser.

Ved strømmetjenestene Spotify og Tidal har musikken blitt løsrevet fra det fysiske lagringsobjektet. Dette gir mange fordeler for plassbruk og tilgjengelighet, tapet er informasjon og tekst som ofte var å finne på det fysiske lagringsobjektet eller i medfølgende tekstbilag. Informasjonen om musikken er dermed ikke lenger en selvfølgelig del av musikkutgivelsen. Denne informasjonen må finnes andre steder, som for eksempel discogs.com der informasjon om musikken registreres basert på det fysiske lagringsobjektet (avhengig av tekstlig informasjon i utgivelsen). I Strømmetjenesten Naxos Music Library registres informasjon om musikkutgivelsen også på grunnlag av det fysiske lagringsobjektet. Felles i disse to tilfellene er at musikken har blitt gitt ut på fysiske format. I strømmetjenestene Spotify og Tidal er det derimot en god del musikk som ikke har blitt, og kanskje aldri kommer til å bli, gitt ut i fysisk forstand. Hvor skal man da finne informasjon om innspillingen, komposisjon, tekstforfatter, musikere og andre medansvarlige foruten artisten? Dette er dermed et spørsmål som gjenstår for meg, hvorvidt denne informasjonen er tilgjengelig.

En annen antagelse er at musikk heller må katalogiseres basert på enkelt innspillinger og ikke albumet som en samling av innspillinger, nå som musikkalbumet som objekt ikke

lenger er hovedformen for lagring og tilgang til innspilt musikk. I Informant D sitt bibliotek blir musikken katalogisert på bakgrunn av verket innspillingene er gjort av og ikke musikkutgivelsen. Praksisen med å registrere musikken på bakgrunn av verket og ikke lagringsobjektet kan være en bedre løsning for metadata knyttet til digital musikk siden disse ikke lenger er definert av musikkplaten som lagringsobjekt. Selve den digitale lydfilen kan bli utgangspunktet for musikkmetadata. Dette er avhengig av at strømmetjenestene lager gode metadata til filene i sin tjeneste.

Søk i seg selv har blitt lettere å utføre for brukerne. Det har blitt lettere enn noensinne å finne og lytte til musikk, mens informasjon og detaljer knyttet til musikken ikke nødvendigvis lenger er å finne på samme sted som selve musikken. Å vite hvor informasjonen kan finnes, og med hvilke termer er en omfattende prosess som krever kjennskap til kilder og søkelogikk. Musikkbibliotekaren må ha kjennskap til en rekke kilder og søkestrategier for å identifisere navn, titler og øvrig informasjon om utgivelser for å løse lånerens informasjonsbehov. Dette representerer fortsatt en spesifikk kompetanse innen biblioteket som er viktig om biblioteket skal formidle musikk og vedlikeholde en samling innen musikk. Samtidig er mange av nettkildene og databasene musikkbibliotekarene bruker allment tilgjengelig og mange brukere er også fortrolige med disse. Dette kan belyse hvorfor musikkbibliotekarene får færre henvendelser. Brukerne har selv tilgang til informasjon på nettet som er av samme kvalitet som bibliotekarene benytter.

Om biblioteket skal gi tilgang til strømmetjenester må bibliotekaren kunne assistere alle typer lånere med å finne frem i disse. Slik hjelp kan være å hjelpe brukeren med å identifisere en bestemt utgivelse både i tjenesten og gjennom eksterne kilder. Trenden for biblioteksøket er at det skal bli mer brukervennlig, samtidig med at informasjonsmengden på nett vokser, som gjør det stadig viktigere med avanserte søk for å begrense søkeresultat.

Å opplære lånerne til selvstendig bruk av samlingen og til å kritisk vurdere kildene, er en viktig del av bibliotekets samfunnsoppdrag. Veiledningssituasjonen er en viktig del av dette arbeidet. Som informant A forteller er veiledningssituasjonen en god mulighet til å lære lånerne om vebbsøk. Mange av kildene bibliotekarene bruker er offentlig tilgjengelig og veiledning er en mulighet til å opplyse nye lånere om disse kildene. Musikkbibliotekaren besitter også kunnskap om begreper som brukes om musikk som kan være nyttige for låneren å lære. Særlig inn klassisk musikk er det begrep som kan benyttes som søkeinnganger. Dette bidrar igjen til at låneren kan opptre mer selvstendig og selvsikker i møte med nye informasjonsbehov.

Spotify og Tidals søk er ment for å være raske, brukeren skal ha øyeblikkelig tilgang til tjenestenes innhold. Det antas at brukeren har bestemt seg for hva han vil høre på når strømmetjenesten brukes, altså man vet et navn eller en tittel og utfører raskt et bestemt-søk. Ved usikkerhet om nøyaktig hva en skal høre på har Spotify og Tidal spillelister og "radiokanaler", enten satt sammen av tjenestenes stab, eller datagenerert basert på brukerens lyttehistorikk. Disse listene lar brukeren utforske ny musikk øyeblikkelig, snarere enn ved å definere en rekke kriterier og utforske en resultatliste. Kanskje er dette en ny digital form for gressing i hylla som lar brukeren tilfeldig oppdage ny musikk. For brukere flest er kanskje dette et bedre alternativ enn å utforske musikk gjennom avanserte søk. Avanserte søk krever kunnskap om og fortrolighet med musikkfeltets språk, kunnskap som ikke nødvendigvis besittes av enhver allmennbruker. Strømmetjenestenes søk er tilsynelatende tilpasset enkle og bestemte søk, og populariteten kan tyde på at dette er en metode for søk og utforsking som mange brukere foretrekker.

Bestemte søk kan dermed ses som enklere og mer brukervennlig. Derimot er de ikke egnet ved utforskende søk, som må gjøres når brukeren ønsker å orientere seg i hvilke dokument som finnes eller er tilgjengelig innen en sjanger eller av en bestemt artist. En slik orientering er gjerne et behov for uttømmende informasjon om en artists samlede utgivelser, slik at brukeren kan danne et bilde av hvor stor del av artistens samlede katalog som er tilgjengelig i en gitt strømmetjeneste. Dette er et behov brukere også har hatt med bibliotek katalogen som er å orientere seg i hvilke dokument finnes totalt kontra hvilken som er tilgjengelig i en gitt samling.

Skillet mellom opphavsperson og utøver er mer markant innen klassisk musikk, enn i pop- og rock hvor opphavsperson og utøver oftest er samme artist. I Spotify og Tidal danner hovedutøver utgangspunktet for artistinnførsel på spor og album. En utgivelse med klassisk musikk må gjerne ha to innførsler for å ha tilstrekkelig med søkeinn ganger for brukerne. En for komponist og en for utøver. Dette gjøres ikke konsekvent for klassiske artister i Spotify og Tidal, her er ingen forutsigbarhet for hvorvidt en utgivelse vil være oppført under opphavsperson for musikken eller utøver på innspillingen. Metadataen kan også være forskjellig mellom bibliotekene som resultat av forskjellige formål med samlingene. Dette er en grunn til ulikhet i metadata mellom strømmetjenestene og mellom bibliotek.

Klassisk musikk har særregler for katalogisering og standard i AACR2. Det er også vanlig praksis for komponister å nummerere egne verk med opusnummer. Disse er ikke registrert i Spotify og Tidal, men kan dukke opp som del av album- eller sportittel der dette er

inkludert i innspillingens tittel, men det lar seg ikke spesifisere i søk på en bestemt måte. Resultatet av et søk etter opusnummer vil gi treff i alle opusnummer uavhengig av komponist og gir mye støy i resultatlisten. Spotify og Tidal følger ikke standardene for metadata knyttet til klassisk musikk. Strømmetjenesten Naxos registrerer informasjon etter og følger særreglene for klassisk musikk. De har også et avansert søk som lar brukeren spesifisere opphavsperson/komponist og utøver/musiker, samt opusnummer. Dette og flere muligheter til søkekriterier gjør det mulig å utføre utforskende søk i denne tjenesten, samt at det kan gi bedre presisjon ved bestemte søk. Informantene er fornøyde med hvordan denne tjenesten håndterer metadataen sin og at den holder en kvalitet som ligger opp mot bibliotek katalogen. Informantene finner det skuffende at Spotify og Tidal ikke har muligheter til avanserte søk og bedre metadata siden disse to er populære tjenester med store databaser. Det er informantenes mening at en bedring ved dette aspektet også ville være av interesse for allmenne brukere og at det burde utvikles et avansert søk for bruk i disse to tjenestene.

Inntrykket jeg sitter igjen med er at informasjon knyttet til musikk har blitt løsrevet innspillingene sammen med det fysiske objektet. Lyttere som er interessert i denne informasjonen må finne den i andre tjenester enn der hvor musikken er tilgjengelig. For bibliotekets vedkommende er de populære strømmetjenestene dårlige på metadata og muligheter for søk. Å tilby tilgang til disse tjenestene til bibliotekets lånere vil gjøre musikken mer tilgjengelig, men vil også bety et steg tilbake for søkemuligheter og metadata biblioteket har jobbet med å sikre for sin samling. Vi må anta at bedre søk og metadata vil bli utviklet etter hvert som den økende mengden musikk i strømmetjenestene gjør det imperativt å utvikle bedre muligheter for registrering, gjenfinning og sortering av søkeresultat.

Oppsummering

Jeg har i denne oppgaven undersøkt hvor musikkbibliotekarene henter og finner metadata og informasjon knyttet til digitalt tilgjengelig musikk. Metadata og informasjon er ikke nødvendigvis å finne sammen med digitalfilene. Hos biblioteket er det bibliotekarene som katalogiserer musikkutgivelsene. I strømmetjenestene gjøres dette sannsynligvis av musikkens utgivere. Informant C har forstått det slik at det er musikkprodusentene som registrer informasjon på opptakene men at dette gjøres nokså slepphendt. De andre informantene mente også at det var musikkens utgivere som er ansvarlig for metadata i strømmetjenestene.

Bibliotekarene tar utgangspunkt i at det kun er informasjonen de kan se som er katalogisert og søkbar i Spotify og Tidal. Dette stemmer overens med at artist, låt- og

sangtittel både er informasjonen som er mest synlig og som danner utgangspunktet for søketreff i tjenestene. Spotify har også feltsøk for sjanger, men det lar seg ikke vite ved låter eller album hvilken sjanger de er registrert med eller om sjanger er registrert. Det er også mulig å se navn på utgiver og årstall for copyright i Spotify, men denne informasjonen er ikke søkbar. I Tidal var det ingen søkemuligheter utover de tre nevnt ovenfor.

Strømmetjenestenes fordel er å gi rask og enkel tilgang til en stor database av musikk uten å ta fysisk plass, og er et populært verktøy for å finne og lytte til musikk. Derimot er informasjonen i strømmetjenestene mangelfull og brukerne må ty til øvrige kilder og databaser for å hente detaljerte opplysninger om artister og låter. Det ble trukket fram at Spotify og Tidal mangler et autoritetsregister og har ingen åpenbar metode for å skille artister med samme navn. En kan heller ikke være sikker på at diskografien artistene har i tjenestene er fullstendige eller at utgivelsesåret stemmer, om det er år for originalutgivelsen eller en gjenutgivelse. Hovedsakelig har strømmetjenestene en mangel på søkeinn ganger og muligheter til å gruppere resultater etter egne kriterier. Dette er søkemuligheter som er vel etablert i bibliotek katalogen. Bibliotek katalogen blir derimot vurdert som å være mindre brukervennlig, da den krever at brukeren setter seg inn i hvordan søket skal gjøres for å gi riktige treff.

Spesielt klassisk musikk er et felt der informantene vurderer at Spotify og Tidal sin registrering av metadata ikke strekker til. De følger ikke særreglene for katalogisering knyttet til klassiske utgivelser. Tjenestene har ingen tilsynelatende logikk bak hvilke musikkutgivelser som blir registrert under komponist og hvilke som blir registrert med utøver som artist. Strømmetjenesten Naxos Music Library følger internasjonale standarder knyttet til katalogisering og identifikasjon av verk. Naxos har mulighet for avanserte søk som de to andre tjenestene mangler.

Kildene bibliotekarene bruker for å finne informasjon er både leksikalske verk som Grove Music Lexicon og Encyclopedia of Popular Music, og webbkilder, både for kontroll og leting etter informasjon i store musikkdatabaser, da spesielt nettsidene Allmusic, Discogs og Rateyourmusic. De bruker også enkle nettsøk, som f.eks Google for raskt å orientere seg når lånere henvender seg med spørsmål om artister eller musikk som er ukjent for dem. For informasjon knyttet til norske utgivelser ble databasene, Rockepedia, Jazzarkivet og MICLEX trukket fram som gode kilder om norske artister og plater som ikke er å finne i de internasjonale databasene.

Bibliotekarene må derfor bruke forskjellige kilder for å sette sammen metadata og informasjon knyttet til digitalt tilgjengelig musikk. Strømmetjenestene både med og uten avanserte søk forventer at brukeren leter etter en bestemt musikkutgivelse. Å orientere seg i tilgjengelige musikkutgivelser er et utforskende informasjonsbehov, og bibliotekaren kan veilede og hjelpe lånerne med identifisering og gjenfinning av digitalt tilgjengelig musikk.

Litteraturliste

- Allmusic. (udatert, udatert). Welcome to Allmusic. Retrieved from <http://www.allmusic.com/about>
- Andreasen, G. (2016). *Brukerevalueringer av Musikkhylla.no (2014/398)*. Oslo: Nasjonalbiblioteket.
- Baeza-Yates, R., & Ribeiro-Neto, B. (2011). *Modern information retrieval : The concepts and technology behind search* (2nd ed. ed.). Harlow: Addison Wesley.
- Bø, A. (2015, 5.10). Hva er Musikkhylla? Retrieved from <https://www.tfb.no/musikkprat/?p=1923>
- Chowdhury, G. G. (2010). *Introduction to modern information retrieval* (3rd ed. ed.). London: Facet.
- Discogs. (2017, udatert). About Discogs. Retrieved from <https://www.discogs.com/about>
- Gjems, R. (2016, 2.5). Mer om musikkarv. Retrieved from <http://www.ballade.no/sak/mer-om-musikkarv/>
- Hanslien, K. (2016). *Musikkmetadata*. Høgskolen i Oslo og Akershus. Retrieved from <http://fagarkivet-hioa.archive.knowledgearc.net/handle/123456789/729>
- Harris, M. (2016, 20.12). What is Streaming Music? Retrieved from <https://www.lifewire.com/what-is-streaming-music-2438445>
- Hastings, N. (2016, 28.10). Spotify vs. Apple Music. Retrieved from <http://www.digitaltrends.com/music/apple-music-vs-spotify/2/>
- Haugen, V. (2015, 8.4). Si farvel til WiMP. Retrieved from <https://www.tek.no/artikler/si-farvel-til-wimp/185631>
- Haupt, J., & Shelley, A. (2012). Spotify (Vol. 69, pp. 132-138): Music Library Association Inc.
- Hverven, M., & Thelle, K. (2009, 12.8). Giske med nytt kulturløfte. Retrieved from <https://www.nrk.no/kultur/giske-la-frem-kulturloftet-ii-1.6727736>
- Hylland, O. M. (2014). #Mangletre - Om makt og ideologi i den digitale kulturarvens politikk. *Nordisk kulturpolitisk tidsskrift*, 17(02), 253-274.
- IFPI. (2016). *Music Consumer Insight Report 2016*. Retrieved from <http://www.ifpi.org/downloads/Music-Consumer-Insight-Report-2016.pdf>
- Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg. ed.). Oslo: Abstrakt.
- Johansen, C. K. (2011a, 04.10). Etterlyser ordning. Retrieved from <http://www.ballade.no/sak/etterlyser-ordning/>

- Johansen, C. K. (2011b, 6.10). Ingen nasjonal strømmepåplan. Retrieved from <http://www.ballade.no/sak/ingen-nasjonal-strommeplan/>
- Kulturdepartementet. (2015a). *Nasjonal bibliotekstrategi 2015-2018: Statens oppgaver og ansvar for utvikling av folkebibliotekene*. Retrieved from https://www.regjeringen.no/contentassets/e1dd0466444d4d5d9d02e8d6897d38fb/nasjonal_bibliotekstrategi_2015-2018.pdf.
- Kulturdepartementet. (2015b). *Utredning om e-bøker og utlån i bibliotek*. Rambøll Retrieved from https://www.regjeringen.no/contentassets/0d8914e29293412dbea9d976bde28732/rapp_ort-om-utlan-av-e-boker-i-folkebibliotek.pdf.
- Marchionini, G. (2006). Exploratory search: From finding to understanding. *Commun. ACM*, 49(4), 41-46. doi:10.1145/1121949.1121979
- MIC Norsk musikkinformasjon. (udatert). Miclex. Retrieved from <http://www.mic.no/symfoni/kontakt.nsf/miclexalfa>
- Musikkhylla.no. (2016). *Sluttrapport: Formidling i fremtidens musikkbibliotek (2014/398)*. Oslo: Nasjonalbiblioteket.
- Naxos Music Group. (2017, udatert). Corporate Information. Retrieved from <http://naxosmusicgroup.com/corporate-information/>
- Naxos Music Library. (2017a, udatert). Advanced Search. Retrieved from <http://www.naxosmusiclibrary.com/advancedsearch.asp>
- Naxos Music Library. (2017b, udatert). FAQs. Retrieved from <http://www.naxosmusiclibrary.com/faqs.asp>
- Norsk Musikkbibliotekforening. (2015, 28.8). Hvor ble det av musikken? Retrieved from <http://musikkbibliotekforeningen.no/2015/08/hvor-ble-det-av-musikken/>
- Norsk Musikkbibliotekforening. (2016). Musikkhylla. Retrieved from <http://musikkbibliotekforeningen.no/2016/01/musikkhylla/>
- Norsk Musikkinformasjon. (2011, 8.8). MIC øker bruken av norsk musikk. Retrieved from <http://www.mic.no/nmi.nsf/micdoc/art2011081010013356964522>
- Ochs, M. (1976). A Taxonomy of Qualifications for Music Librarianship: The Cognitive Domain. *Notes*, 33(1), 27-44. doi:10.2307/897522
- Orio, N. (2006). *Music retrieval : A tutorial and review*. Hanover, Mass: Now Publishers.
- Project Petrucci LLC. (2017, udatert). IMSLP:Goals. Retrieved from <http://imslp.org/wiki/IMSLP:Goals>
- Prop. 1 S (2011-2012). (2012). *Proposisjon til Stortinget: For Budsjettåret 2011-2012*. Oslo: Kulturdepartementet.

- Rockheim. (2017, udatert). Rockipedia. Retrieved from <https://www.rockipedia.no/>
- Rosenfeld, L., Morville, P., & Arango, J. (2015). *Information architecture : For the web and beyond Information architecture*
- Røsand, F. (2015, 30.9). Hvor ble det av musikken? Retrieved from <http://www.ballade.no/sak/hvor-ble-det-av-musikken/>
- Røsand, F. (2016, 4.3). – Sånn kan vi ikke ha det i bibliotekene. Retrieved from <http://www.ballade.no/sak/sann-kan-vi-ikke-ha-det-i-bibliotekene/>
- Sira Myhre, A. (2015, 16.11). Visjoner for norsk musikkarv. Retrieved from <http://www.ballade.no/sak/visjoner-for-norsk-musikkarv/>
- Spangen (overs.), I. C. (2007). *Katalogiseringsregler : Anglo-American cataloguing rules, second edition* (3. utg. ed.). Oslo: Nasjonalbiblioteket.
- Spotify AB. (2017, udatert). spotify.com. Retrieved from <https://www.spotify.com/no/>
- Statistisk Sentralbyrå. (2016, 14.4). Norsk mediebarometer, 2015. Retrieved from <https://ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/medie>
- Steen, S. (2012). Innkjøpsordningen for musikk slik vi kjenner den opphører fra 2012. *Bibliotekforum*, 37(4), 51. Retrieved from <http://norskbibliotekforening.no/wp-content/uploads/2014/01/BF-2-2012.pdf>
- Takeahnase. (2013, 27.3). About RYM. Retrieved from <http://rateyourmusic.com/wiki/RYM:About+RYM>
- Taylor, R. S. (2015). Question-Negotiation and Information Seeking in Libraries. *College & Research Libraries*, 76(3), 251-267. doi:10.5860/crl.76.3.251